

הלכות חמץ ומצה פרק א' - תמלול

סיכום השיעור

הלכות חמץ ומצה — פרק א: צוזאמענגעשטעלטער סיכום

הקדמה — סדר הלכות חמץ ומצה און מגין המצוות

דער רמב"ם'ס ווערטער: "הלכות חמץ ומצה — יש בכללן שמונה מצוות, שלש מצוות עשה וחמש מצוות לא תעשה."

פשט: אין די הלכות חמץ ומצה זענען אריינגעשלאסן אכט מצוות — דריי עשה'ס און פינף לאווין.

חידושים:

- דער רמב"ם הייבט אן מיט פסח ווייל פסח איז דער ערשטער יום טוב — "החדש הזה לכם ראש חדשים", "בראש כל מועדות נסע פסח." ער האט שוין פארענדיגט הלכות שביתת יום טוב (וואס איז משותף פאר אלע ימים טובים) און גייט יעצט צו די מצוות המיוחדות פון יעדע יום טוב באזונדער.

- דער ווארט **"בכללן"** ווערט מדויק: ער מיינט נישט אז עס זענען אכט מאל די זעלבע מצוה (וואלט געשטאנען "יש בו"), נאר אז צווישן פארשידענע סארטן מצוות (חמץ, מצה, סיפור יציאת מצרים) איז דער כלל אכט מצוות. דער זעלבער לשון "בכללן" שטייט אויך אין הלכות שבת, ווייל אויך דארט זענען פארשידענע סארטן מצוות. דאס ווייזט אז הלכות און מצוות זענען נישט one-to-one — כמעט אלע הלכות האבן מער ווי איין מצוה.

די אכט מצוות אויסגערעכנט:

1. **לאו** — נישט עסן חמץ פון י"ד ניסן נאכמיטאג (ערב פסח).
2. **עשה** — להשבית שאור מבתים.
3. **לאו** — נישט עסן חמץ כל שבעה.
4. **לאו** — נישט עסן תערובת חמץ כל שבעה.
5. **לאו** — בל יראה.
6. **לאו** — בל ימצא.
7. **עשה** — אכילת מצה בלילי הפסח.
8. **עשה** — לספר ביציאת מצרים באותה הלילה.

מצה און סיפור יציאת מצרים זענען מקושר — ס'איז דא א דין אין מצה וואס איז קאנעקטעד צו סיפור יציאת מצרים.

הלכה א — כל האוכל כזית חמץ בפסח

דער רמב"ם'ס ווערטער: "כל האוכל כזית חמץ בפסח מתחילת ליל חמשה עשר עד סוף יום אחד ועשרים בניסן — במזיד חייב כרת שנאמר 'כל אוכל חמץ ונכרתה', בשוגג חייב קרבן חטאת קבועה."

פשט: ווער עס עסט א כזית חמץ פון אנהייב פסח ביז סוף פסח — במזיד באקומט כרת, בשוגג ברענגט א חטאת קבועה.

חידושים:

- דער רמב"ם'ס **סדר** ביי יעדע הלכה איז: (1) וואס איז דער איסור, (2) וואו שטייט עס — דער פסוק/לימוד, (3) וואס איז דער עונש. דאס איז זיין שטענדיגע מעטאדע.

- דער רמב"ם באטאנט דא דעם עונש פון כרת/חטאת ספעציפיש פאר די שבעת ימי הפסח, **להבדיל** פון דעם באזונדערן לאו פון ערב פסח נאכמיטאג, וואו עס איז **נישט דא קיין כרת** — נאר א לאו.

הלכה א (המשך) — אחד האוכל ואחד המחזה ושתאו

דער רמב"ם'ס ווערטער: "אחד האוכל ואחד המחזה ושתאו."

פשט: סיי עסן סיי אויב מ'האט דעם חמץ צעלאזט און עס געטרונקען, הייסט אכילה.

חידושים:

- דאס איז נישט אן עקסטערע איסור שתיה, נאר **שתיה בכלל אכילה** — דער זעלבער כלל ווי ביי מאכלות אסורות (למשל חלב).

- **שיעור ביי שתיה:** ביי מאכלות אסורות איז דער שיעור פון שתיה רביעית, און ביי יום כיפור איז אויך אן אנדער שיעור. אבער **דא ביי חמץ** סאונדט עס אז דער שיעור בלייבט **כזית** אויך פאר שתיה, ווייל דער רמב"ם זאגט ערשט "כזית" און דערנאך "אחד האוכל ואחד המחזה ושתאו" אן צו ענדערן דעם שיעור. אבער **עס שטייט נישט קלאר** — דאס בלייבט א שאלה.

- **חילוק פון יום כיפור:** ביי יום כיפור שטייט נישט דאס ווארט "אכילה" נאר "ועניתם", דערפאר דארף מען א באזונדער לימוד אז שתיה איז אויך אסור, און דער שיעור איז אנדערש. ביי חמץ בפסח שטייט "אוכל" — און שתיה בכלל אכילה.

הלכה א (המשך) — איסור הנאה פון חמץ בפסח

דער רמב"ם'ס ווערטער: "חמץ בפסח אסור בהנאה, שנאמר 'לא יאכל חמץ' — לא יהא בו היתר אכילה."

פשט: חמץ בפסח איז נישט נאר אסור באכילה נאר אויך בהנאה. דער מקור איז דער פסוק "לא יאכל חמץ" וואס ווערט געדרשנ'ט אז עס זאל נישט זיין קיין שום "היתר אכילה" — קיין וועג פון הנאה.

חידושים:

- **"היתר אכילה"** מיינט: ביי א רגיל'ן איסור אכילה (ווי נבילה) טאר מען נישט עסן, אבער מ'טאר יא הנאה האבן — פארקויפן, געבן פאר א הונט א.א.וו. דאס הייסט "היתר אכילה" — עס בלייבט נאך א וועג צו "עסן" אינדירעקט (דורך פארקויפן און קויפן אנדער עסן). ביי חמץ בפסח איז אויך **דאס אסור**.

- **רש"י'ס ביאור:** רש"י אין גמרא טייטשט אז יעדע הנאה איז "גדול" (אן אויסוואקס) פון אכילה — ווייל הנאה (פארקויפן) פירט צו געלט, און געלט פירט צו עסן. אזוי איז הנאה "איין סטעפ אוועק" פון אכילה. דער ראהי איז פון נבילה: "מכור לנכרי" — פארקויף עס, באקום געלט, קויף עסן.

- **דער לשון "לא יאכל" (פאסיוו) — "עס זאל נישט געגעסן ווערן"** אנשטאט "לא יאכל" (אקטיוו) — "ער זאל נישט עסן" איז ברייטער און כולל אויך הנאה וואס פירט צו אכילה.

- **אן אנדערע שיטה** האלט אז "אכילה" אליין כולל הנאה בכלל — אכילה "מער ברחבה", נישט נאר עסן מיט'ן מויל נאר "עסן הנאה".

- **רבי אבהו'ס שיטה** איז אז יעדע איסור אכילה אין תורה (חוץ וואס שטייט בפירוש אנדערש) איז אסור בהנאה. דער רמב"ם ברענגט יענע סברא אבער גייט נישט לויט די כללים פון יענע לימודים — ער ברענגט דעם פסוק וואס איז דער "מערסטע כלל".

- **מחלוקת אין גמרא:** עס איז דא א מחלוקת צו "לא יאכל" מיינט אלעמאל אויטאמאטיש איסור הנאה. דער רמב"ם האלט אז **נישט איבעראל** מיינט "לא יאכל" אויך איסור הנאה, אבער **ביי חמץ בפסח** איז עס יא אסור בהנאה, לויט דעם באזונדערן לימוד.

- **דער רמב"ם'ס מקור-שיטה:** מ'קען נישט מדייק זיין אז דער רמב"ם פסק'נט לויט דער ספעציפישע שיטה פון וועלכן תנא/אמורא ער ברענגט

פשט: אויף סתם איבערלאזן חמץ באקומט מען נישט מלקות ווייל עס איז א **לא שאין בו מעשה**. נאר אויב מען האט אקטיוו געקויפט חמץ אין פסח אדער מחמץ געווען (פרישע מעל גענומען און חמץ געמאכט), דעמאלט איז דא א מעשה און מען באקומט מלקות.

חידושים:

(1) מכת מרדות אויף לאו שאין בו מעשה

דער רמב"ם זאגט אז אויף סתם איבערלאזן באקומט מען **מכת מרדות**. דערפון זעט מען א חידוש: דער כלל אז מען דארף א מעשה פאר מלקות גילט נאר פאר **מלקות דאורייתא**, אבער **מכת מרדות** (דרבנן'דיגע מלקות) קען מען יא געבן אפילו אן א מעשה.

(2) פארוואס באקומט מען מכת מרדות?

דער רג"ל'ער כלל איז אז יעדער עובר אויף א דרבנן באקומט מכת מרדות. אבער דא — וואס איז דער דרבנן? דער מכת מרדות איז ווייל ער האט נישט מקיים געווען די מצוה **דרבנן פון בדיקת חמץ / ביעור חמץ**. דער רמב"ם'ס לשון "ולא ביערו" ווייזט אז ער איז עובר געווען אויף די דרבנן'דיגע מצוה פון להשבית/לבער חמץ. דאס ווארט "ולא ביערו" איז ווי א רמז (הינט) פון רמב"ם צו דעם וואס ער וועט שפעטער זאגן וועגן ביעור — כאטש ער האט אונז נאך נישט דערציילט די מצוה דרבנן פון ביעור חמץ.

דער רמב"ם מאכט נישט קיין כללים פון מכת מרדות — ער ברענגט עס נאר אין ספעציפישע פעלער.

(3) לאו שאין בו מעשה — א דין אין דעם לאו אדער אין דעם מענטש'ס טון?

עס ווערט אנגעהויבן א חקירה: איז "לאו שאין בו מעשה" א דין אין דעם **סארט לאו** (דער לאו פון "לא ימצא" איז מעצם א לאו פון איבערלאזן, וואס איז שב ואל תעשה), אדער איז עס א דין אין **דעם וועג וויאזוי דער מענטש האט עס געטון** (ער האט קיין מעשה נישט געטון)?

דער כלל ווערט אויסגעטייטשט: עס איז נישט אזוי אז דער לאו אליין איז שוואכער — נאר דער מענטש האט נישט געטון עפעס "ביד רמה". עס איז דא א גרעסערע חוצפה אין אקטיוו טון אן עבירה ווי אין פאסיוו איבערלאזן. **לאו שאין בו מעשה איז נישט א דין אין דער חומר פון דער לאו, נאר א פראקטישער דין:** אויב דער מענטש טרעפט א וועג צו עובר זיין דעם לאו מיט א מעשה (ווי קויפן חמץ), באקומט ער מלקות מן התורה; אויב ער איז עובר אן א מעשה (בלויז איבערלאזן), באקומט ער נישט מלקות דאורייתא. דאס ווערט אונטערשטיצט פון הלכות עבודה זרה, וואו דער רמב"ם זאגט "אם עשה בו מעשה" איז ער לוקה.

הלכה ג — חמץ שעבר עליו הפסח אסור בהנאה לעולם

דער רמב"ם'ס ווערטער: "חמץ שעבר עליו הפסח אסור בהנאה לעולם, ודבר זה קנס מדברי סופרים. אפילו הניחו בשוגג או באונס — כדי שלא יניח אדם חמצו ברשותו בפסח כדי שיהנה בו אחר הפסח."

פשט: חמץ וואס איז געבליבן איבער פסח איז אסור בהנאה לעולם — דאס איז א קנס מדרבנן. אפילו ווען ער האט עס איבערגעלאזט בשוגג אדער באונס, גילט דער קנס.

חידושים:

(1) "לעולם" — נישט בכדי שיעשו

דער רמב"ם מיינט מיט "לעולם" אז עס איז אסור אייביג, נישט ווי אנדערע איסורים וואו מען זאגט "אסור בהנאה בכדי שיעשו" (נאר פאר א צייט). דא איז עס אפילו ווען עס'איז שוין נישטא קיין איסור חמץ (נאך פסח).

(2) פארוואס קנס'ט מען א שוגג?

א שארפע קשיא: וויאזוי קען מען מאכן א גזירה כדי א מענטש זאל נישט טון א שוגג? שוגג מיינט דאך אז ער ווייסט נישט! דער תירוץ: ביי מזיד איז עס א קנס פאר דעם מענטש. ביי שוגג איז עס נישט א קנס אויפן מענטש, נאר א מין הזהרה/סייג אויפן חמץ גופא — אז עס זאל נישט זיין קיין שום וועג אז א מענטש זאל הנאה האבן פון חמץ נאך פסח. אויך: מענטשן קענען "שפילן

אלס מקור (דא: חזקיה). דער רמב"ם'ס תפקיד איז צו ווייזן וואו עס שטייט אין פסוק, און ער ברענגט דעם **פשוט'סטן לימוד** וואס מ'קען מקרב זיין צום פסוק. דאס שטימט מיט זיין שיטה אז תורה שבעל פה איז א פירוש המצוה (וויאזוי צו טון), נישט גויטווענדיג פירוש הכתובים — אבער ווען ער קען, טרייט ער עס צו צום פשוט'סטן לימוד. ווען עס איז נישטא קיין פסוק, שרייבט ער "מפי השמועה."

- דער איסור הנאה איז **נישט א באזונדער לאו מיט מלקות** — עס איז אין דעם לשון פון איסור אכילה אריינגערעכנט.

הלכה ב — כל יראה וכל ימצא

דער רמב"ם'ס ווערטער: "והמניח חמץ ברשותו בפסח, אע"פ שלא אכלו, עובר בשני לאוין, שנאמר 'ולא יראה לך שאור בכל גבולך' ונאמר 'שאור לא ימצא בבתיכם.'"

פשט: ווער עס לאזט איבער חמץ ברשותו אין פסח, אפילו ער עסט עס נישט, איז עובר אויף צוויי לאוין — כל יראה און כל ימצא.

חידושים:

(1) פארוואס שטייט "שאור" אנשטאט "חמץ" ביי כל יראה/כל ימצא?

דער רמב"ם ענטפערט: "**ואיסור החמץ ואיסור השאור שבו מחמיצין — אחד.**" חמץ און שאור (דאס וואס מאכט חמץ) איז די זעלבע איסור. ווען עס שטייט "לא יראה לך שאור" איז דאס ווי עס וואלט געשטאנען "לא יראה לך חמץ."

דער פשוטו של מקרא'דיגער טעם: די תורה גייט פון חמץ צו שאור — נישט נאר חמץ אליין טאר מען נישט האבן, נאר אפילו דאס שאור וואס מען נוצט צו מאכן חמץ. דאס איז א קל וחומר — אויב אפילו שאור טאר מען נישט האלטן, קל וחומר חמץ אליין.

מען קען נישט זאגן אז שאור איז נאר א "גדר" כדי מען זאל נישט מאכן חמץ — ווייל חמץ און שאור זענען נישט "מעורב", עס איז נישט אזוי אז מען פארבאט שאור בלויז ווייל עס פירט צו חמץ.

(2) דער ראב"ד'ס חילוק צווישן שאור און חמץ

דער ראב"ד האלט אז **ס'איז יא דא א חילוק** — חמץ איז נאר אסור (לענין כל יראה) אויב עס איז **ראוי לאכילה**, אבער שאור מוז נישט זיין ראוי לאכילה. שאור איז אפשר קיינמאל נישט ראוי לאכילה — עס איז נאר געמאכט געווארן צו מאכן אנדערע חמץ. דער ראב"ד ברענגט ראיה פון "פת שעיפשה".

דער פראקטישער נפקא מינה: חמץ וואס איז **נפסל מאכילת כלב** — מען איז נישט עובר אויף כל יראה (ווייל ביי חמץ דארף עס זיין ראוי לאכילה). אבער שאור, אפילו עס איז **נפסל מאכילת כלב**, כל זמן מען קען נאך מחמץ זיין דערמיט, איז מען עובר. שאור ווערט נאר אינגאנצן פטור ווען מען האט עס "מייחד לשיבה" — אינגאנצן בטל געמאכט.

(3) ווי לערנט מען דעם רמב"ם?

דער **רמב"ם מיינט נישט אריינצוגיין אין די חילוקים** צווישן שאור און חמץ — נישט לגבי שיעור, נישט לגבי ראוי לאכילה. דער רמב"ם מיינט נאר צו זאגן אז **עס איז איין איסור** — אפשר אין דעם מנין המצוות. דער רמב"ם האלט נאך ביי די "צורת המצוה" (ערשטע הלכות), נישט ביי פרטי הלכות, און די שאלות וועגן ראוי לאכילה וכדומה וועלן קומען שפעטער.

הלכה ב (המשך) — מלקות אויף כל יראה וכל ימצא

דער רמב"ם'ס ווערטער: "**אבל אם היה לו חמץ קודם הפסח ובא הפסח ולא ביערו אלא הניחו ברשותו, אע"פ שעובר על שני לאוין, אינו לוקה מן התורה לפי שלא עשה מעשה. אלא אם כן קנה חמץ בפסח או החמיצו — כדי שיעשה מעשה.**"

און איז געבליבן אזוי איבער פסח — דער קנס פון "חמץ שעבר עליו הפסח" גילט נאר אויף חמץ אליין, נישט אויף תערובות.

- **"תערובת" מיינט נישט נאר בטל:** "תערובת" מיינט אפילו ווען דער חמץ איז נישט בטל — סתם צוזאמען מיט נאך א זאך. אז דו עסט חמץ צוזאמען מיט נאך א זאך, איז אויך פסח אסור (תערובת חמץ), אבער נאך פסח איז דער קנס נאר אויף חמץ עצמו.

- דער משנה ברורה ברענגט אז קעגן דעם פסק איז נישטא קיין חולק — ס'איז מוסכם אז די קנס פון חמץ שעבר עליו הפסח באטרעפט נישט תערובת חמץ.

- אסאך מפרשים זאגן קלאר: אויב מ'עסט חמץ בפסח מיט נאך א זאך צוזאמען, איז מען נישט עובר אויף דעם דרבנן-איסור (עובר לפסח). די חכמים האבן נאר גוזר געווען אויף חמץ ריין, נישט אויף תערובת חמץ — ס'דארף נישט זיין קיין רוב, קיין שישים, גארנישט.

הלכה ה — תערובת חמץ: כרת, מלקות, מכת מרדות

דער רמב"ם ווערטער: "תערובת חמץ אין חייבין עליה כרת... אבל אוכל תערובת חמץ, כגון כותה הבבלי ושכר המדי, וכל הדומה להם מדברים שהחמץ מעורב בהם, אם אכלו בפסח — לוקין, ואין בו כרת. שנאמר 'כל מחמצת לא תאכלו'."

פשוט: כרת איז נאר אויף עסן חמץ אליין. אויף תערובת חמץ איז דא א באזונדערע לאו פון "כל מחמצת לא תאכלו" — מלקות יא, כרת נישט.

חידושים:

- דער פסוק "כל מחמצת" איז א ריבוי — "מחמצת" (נישט סתם "חמץ") כולל א דבר שיש בו חימוץ, א זאך וואס האט אין זיך חמץ. דאס גיט א באזונדערע לאו אויף תערובת, אבער כרת שטייט נאר אויף "אוכל חמץ", נישט אויף "אוכל מחמצת".

- **כותה הבבלי** = א געמיש פון מילך, תבלינים, און ברויט. **שכר המדי** = א ביר געמאכט פון חמץ מיט אנדערע זאכן.

הלכה ה (המשך) — שיעור כזית בכדי אכילת שלש ביצים

דער רמב"ם ווערטער: "במה דברים אמורים? כשאכל כזית חמץ בתוך התערובת בכדי אכילת שלש ביצים — הוא שלוקה מן התורה. אבל אם אין בתערובת כזית בכדי אכילת שלש ביצים, אף על פי שאסור לו לאכול, אם אכל אינו לוקה אלא מכת מרדות."

פשוט: מלקות דאורייתא אויף תערובת חמץ איז נאר ווען אין א שיעור פון שלש ביצים (= כדי אכילת פרס) איז דא א כזית חמץ. אויב ס'איז ווייניגער — אסור יא, אבער נאר מכת מרדות (דרבנן).

חידושים:

- **דריי מדרגות ווערן אויסגעשטעלט:**

1. **כרת** — נאר אויף חמץ ריין (נישט תערובת).

2. **מלקות דאורייתא** — אויף תערובת חמץ, ווען ס'איז דא א כזית חמץ בכדי אכילת שלש ביצים ($\approx$ זעקס כזיתים = שלש ביצים, און דערפון איז איין כזית חמץ).

3. **מכת מרדות** (דרבנן) — אויב ס'איז ווייניגער ווי א כזית בכדי אכילת פרס, אדער אפילו א כל שהוא תערובת חמץ.

- **א שלוסל-חידוש:** תערובת חמץ מיינט נישט אז דער היתר-חלק ווערט אסור. ס'מיינט אז מ'קען נישט זאגן "ס'איז נישט ריין חמץ, דעריבער ס'איז מותר." אבער אויך פארקערט — מ'זאגט נישט אז די גאנצע תערובת ווערט אזוי אסור אז א כזית פון תערובת אליין גענוגט פאר מלקות. מ'דארף א כזית פון דעם חמץ גופא אינעם תערובת.

שוגג" — אויב מען וואלט נאר געקנס'ט מזיד, וואלטן מענטשן געקענט מאכן זיך ווי א שוגג.

(3) שייכות צו בדיקת חמץ

דער קנס פון חמץ שעבר עליו הפסח שטארקט דעם ענין פון ביעור/בדיקת חמץ — א מענטש ווייסט אז אויב חמץ בלייבט, קען ער עס קיינמאל נישט נוצן, וואס מאטיווירט אים צו באמת ארויסנעמען דעם חמץ. עס ווערט אויפגעברענגט א שאלה: צי דער קנס פון חמץ שעבר עליו הפסח איז משום בל יראה (ער האט עובר געווען), אדער משום בדיקת חמץ (ער האט נישט מבטל געווען/נישט געזוכט). ווייל אויב ער האט מבטל געווען, איז דאך נישטא קיין בל יראה — אפשר איז דער קנס דוקא אויף דעם וואס ער גייט נישט מבטל זיין, ווייל ער וויל עס נוצן נאך פסח.

הלכה ד — תערובת חמץ בפסח אסור בכל שהוא

דער רמב"ם ווערטער: "חמץ שנתערב בדבר אחר בפסח — הרי זה אסור בכל שהוא, בין במינו בין שלא במינו."

פשוט: חמץ וואס האט זיך אריינגעמישט אין אן אנדער זאך בפסח, מאכט אסור די גאנצע תערובת — אפילו א משהו חמץ.

חידושים:

(1) הגדרת "תערובת חמץ"

"תערובת חמץ" מיינט נישט אז ביטול ארבעט נישט. תערובת מיינט: א מענטש עסט חמץ צוזאמען מיט נאך א זאך. דער חידוש איז אז עס איז דא אן איסור אויף תערובת חמץ (מיט מלקות, ווי דער רמב"ם וועט ברענגען א פסוק). דאס אז עס איז "אסור בכל שהוא" איז א צוגעלייגטער פרט — אז אפילו א קליינע אמונט ווערט נישט בטל — אבער דאס איז שוין א דין אין הלכות ביטול, נישט דער עיקר חידוש פון תערובת חמץ.

"תערובת" מיינט ליטעראלי אז מ'עסט חמץ צוזאמען מיט נאך א זאך — נישט חמץ אליינס. דאס מיינט נישט אז ס'דארף זיין בטל אדער א רוב; סתם צוזאמען מיט עפעס אנדערש איז שוין "תערובת."

אבער א באגרענעצונג: אויב די חמץ איז ניכר — ד.ה. מ'עסט עס ווי חמץ אליין (למשל, מ'שמירט נאר עפעס אן אויף ברויט), איז דאס נישט "תערובת חמץ". תערובת מיינט אז ס'איז אריינגעמישט און נישט דערקענטליך אלס באזונדערע חמץ.

א ראייה ווערט געברענגט פון מצה מיט מרור: ווען מ'עסט מצה צוזאמען מיט מרור, זאגט מען "מצוות מבטלות זו את זו" — דאס ווייזט אז "צוזאמען עסן" האט א השפעה אויף דעם דין.

(2) "בכל שהוא" — קיין ביטול

ביי אנדערע איסורים איז דא ביטול (ווי נבילה וכדומה), אבער ביי חמץ בפסח איז נישטא קיין ביטול — אפילו א משהו מאכט אסור. דער רמב"ם פסק'נט ווי די שיטה אז חמץ בפסח אסור בכל שהוא, מסתמא ווייל "אינו נותר" (עס גייט נישט ווערן מותר נאך פסח).

הלכה ד (המשך) — חמץ שעבר עליו הפסח שנתערב

דער רמב"ם ווערטער: "חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח, אף על פי שאסור בהנאה, אם נתערב בין במינו בין שלא במינו — הרי זה מותר לאכול אחר הפסח, שלא קנסו ואסור אלא חמץ עצמו."

פשוט: חמץ שעבר עליו הפסח וואס האט זיך אריינגעמישט אין אן אנדער זאך — מעג מען עסן נאך פסח. דער קנס איז נאר אויף חמץ עצמו, נישט אויף תערובת.

חידושים:

- **צוויי וועגן צו לערנען:** (א) מען רעדט פון ווען דער חמץ איז נתערב געווארן נאך פסח — דעמאלט איז עס מותר ווייל דער קנס איז נאר אויף חמץ עצמו; (ב) אפילו אויב דער חמץ איז נתערב געווארן פאר/בשעת פסח,

- דער שיעור איז נוגע נאר צו עונש (כרת/מלקות), אבער דער איסור עצמו פון "לא יאכל חמץ" כולל אפילו פחות משיעור — דאס איז א דאורייתא'דיגער איסור.

- **מכת מרדות vs. מלקות:** ביי מלקות דאורייתא שאצט מען אפ צו דער מענטש קען דערהייבן 39 מלקות. אבער מכת מרדות האט נישט דעם זעלבן שיעור — עס קען זיין מער אדער ווייניגער, לויט דעם בית דין'ס באשלוס. דער פראקטישער חילוק צווישן מלקות דאורייתא און מכת מרדות איז נישט אין דער פארם פון די מלקות אליין, נאר אין דער כוונה פון שליה בית דין — צו ער מכוון לקיים מצות עשה (דאורייתא) אדער מצות דרבנן.

- **חמץ ישן — דאפלטע מכת מרדות:** דער וואס עסט חמץ ישן (וואס איז נישט פון חמשת מיני דגן) באקומט מכת מרדות. אויב ער האט אויך איבערגעלאזט חמץ אין זיין הויז (בל יראה), באקומט ער צוויי מאל מכת מרדות — איינס פאר'ן איבערלאזן און איינס פאר'ן עסן. דער חידוש איז אז אויב חמץ ישן וואלט געווען בלויז מדרבנן, וואלט מכת מרדות געווען פשוט. אבער אויב ס'איז דאורייתא (ווי דער רמב"ם האלט), דארף מען פארשטיין פארוואס ס'איז נאר מכת מרדות און נישט מלקות — דער תירוצ איז אז עס איז א תקנה פון חכמים וואס האבן באשטימט מכת מרדות אויף דעם.

הלכה ט — זמני איסור אכילת חמץ ביום י"ד

דער רמב"ם'ס ווערטער: "אסור לאכול חמץ ביום ארבעה עשר מחצות היום ולמעלה, שהיא מתחלת שעה שביעית ביום. וכל האוכל בזמן זה לוקה מן התורה, שנאמר 'לא תאכל עליו חמץ' — כך למדין מפי השמועה פירוש דבר זה: 'לא תשחט על חמץ דם זבחי' — משעה הראויה לשחיטת הפסח."

פשוט: פון חצות היום פון ערב פסח (תחלת שעה שביעית) איז אסור מן התורה צו עסן חמץ, און מ'באקומט מלקות. דער מקור איז דער פסוק "לא תאכל עליו חמץ" — וואס רעדט וועגן דער צייט פון הקרבת קרבן פסח.

חידושים:

- **"עליו"** — אויף קרבן פסח: דער פסוק שטייט אינמיטן פון הלכות קרבן פסח. "עליו" מיינט: אין דער צייט ווען ס'איז שייך קרבן פסח. מ'וואלט געקענט מיינען אז "לא תאכל עליו חמץ" מיינט ממש ביים מקריב זיין — אז מ'זאל נישט ברענגען חמץ אין עזרה, אדער נישט עסן חמץ צוזאמען מיט'ן קרבן. אבער מפי השמועה לערנט מען אז עס מיינט: פון דער צייט ווען ס'איז ראוי צו שחט'ן דעם פסח (חצות היום), איז שוין אסור חמץ.

- **מפי השמועה — נאך אלץ דאורייתא:** כאטש דער פירוש קומט מפי השמועה (תורה שבעל פה), איז עס נאך אלץ א לאו דאורייתא מיט מלקות. מפי השמועה איז נישט מדרבנן — עס איז דער אויסטייטש פון דער תורה שכתב.

- דער רמב"ם ברענגט נישט דעם צווייטן פסוק "לא תאכל על חמץ" — וואס מ'וואלט אויך געקענט מיינען עסן דעם פסח מיט חמץ.

הלכה ט (המשך) — שעה ששית מדרבנן

דער רמב"ם'ס ווערטער: "אסרו חכמים לאכול חמץ מתחילת שעה שישית כדי שלא יגיעו לאיסור תורה. מתחילת שעה ששית יהיה החמץ אסור באכילה ובהנאה. שעה ששית מדברי סופרים, ומשעה שביעית והלאה מן התורה."

פשוט: די חכמים האבן צוגעלייגט א שעה — שעה ששית — ווי אסור באכילה ובהנאה, כדי מ'זאל נישט אנקומען צום דאורייתא'דיגן איסור פון שעה שביעית.

חידושים:

- **שעה ששית — פולע חומרא ווי דאורייתא:** די חכמים האבן נישט בלויז אסור געמאכט אכילה אין שעה ששית, נאר אויך הנאה — אזוי ווי דער

- **הסבר פון "כדי אכילת שלש ביצים":** לויט דעם פשט'ן טייטש איז דאס דער זעלבער כלל ווי כדי אכילת פרס — דער שיעור צייט/מאס אין וועלכן מ'דארף עסן א כזית כדי צו זיין חייב. ביי יעדע איסור דארף מען עסן א כזית בכדי אכילת פרס. דא אויך: אויב אין דעם שיעור פון כדי אכילת פרס (= שלש ביצים) איז דא א כזית חמץ, איז מען לוקה.

- **קשיא:** אויב ער האט טאקע געגעסן א כזית חמץ (כאטש צוזאמען מיט אנדערע זאכן), וואס איז דער חידוש אז ער איז חייב מלקות? ער האט דאך געגעסן א כזית! **תירוצ:** דער חידוש איז אז תערובת מאכט נישט אויס — אפילו אז ער האט עס נישט געגעסן ריין, נאר צוזאמען מיט אנדערע זאכן, איז ער חייב.

דער ראב"ד'ס חולק

דער **ראב"ד** פארשטייט אז דער חידוש פון תערובת חמץ איז פארקערט: אויב צווישן אלע זאכן צוזאמען (חמץ + היתר) איז א כזית, אפילו ס'איז נישט דא א כזית חמץ אליין, העלפט נישט תערובת — ס'הייסט ער האט געגעסן א כזית חמץ. דאס הייסט, דער ראב"ד מיינט אז ביי תערובת חמץ צערעכנט מען דעם היתר-חלק אויך צום שיעור. דער ראב"ד זאגט אז יעדער וואס עסט חצי שיעור באקומט מכת מרדות.

דער רמב"ן'ס שיטה

דער **רמב"ן** אין **ספר המצוות** האט געהאלטן אז תערובת חמץ איז דאורייתא אן א שיעור (נישט נאר דרבנן ווי דער רמב"ם'ס שיטה ביי ווייניגער ווי כזית בכדי אכילת פרס).

דער רמב"ן האט א באזונדערע וועג פון לערנען: ער פארבינדט דאס מיט דעם כלל פון **טעמו ולא ממשו** (טעם אן ממשות) אין מאכלות אסורות. ער לערנט אז דער שיעור פון כדי אכילת פרס איז נישט סתם א דין אין שיעורים פון עסן, נאר ס'איז א דין פון "ממשות" — ד.ה. ס'דארף זיין א ממשות'דיגע פרעזענץ פון חמץ.

א קשיא ווערט אויפגעברענגט: וואס האט "ממשות" צו טון מיט דעם שיעור פון כדי אכילת פרס? "ממשות" מיינט דאך אז ס'איז דא א שטיקל פון דער זאך — נישט א שיעור פון ווי שנעל מ'עסט. דאס בלייבט א שווערע נקודה.

דער רמב"ן אין מנין המצוות איז מחולק מיט'ן רמב"ם וואס רעכנט "כל מחצת לא תאכלו" אלס אן עקסטערע לאו (באזונדערע מצוה). דער רמב"ן מיינט אנדערש.

הלכה ו — אוכל מן החמץ עצמו

דער רמב"ם'ס ווערטער: "אוכל מן החמץ עצמו... הרי זה לוקה... שנאמר לא יאכל חמץ."

פשוט: דא גייט דער רמב"ם צוריק צו רעדן פון חמץ אליין (נישט תערובת).

חידוש: דער המשך שטעמט זייער גוט לויט דעם פשט אז מ'רעדט דא פון דעם נושא פון עסן חמץ — ערשט תערובת, דערנאך חמץ עצמו. דער לאו פון "לא יאכל חמץ" גייט נאר אויף חמץ אליין, נישט אויף תערובת (וואס האט זיין אייגענע לאו פון "כל מחמצת").

הלכה ח — פחות מכזית חמץ

דער רמב"ם'ס ווערטער: "הרי זה אסור מן התורה שנאמר 'לא יאכל חמץ' — אפילו פחות משיעור. אף על פי כן אינו חייב כרת או קרבן אלא על כשיעור שהוא כזית. ואוכל פחות מכזית במזיד — מכת מרדות."

פשוט: אפילו ווייניגער פון א כזית חמץ איז אסור מן התורה, אבער מלקות און כרת איז נאר אויף א כזית. פחות מכזית במזיד באקומט מען מכת מרדות.

חידושים:

שעה ששית, ווען הנאה ווערט אויך אסור, פאלט אוועק דער טעם נישט צו פארברענען, און מ'מעג (און מ'דארף) שוין פארברענען.

- **דער יסוד:** ביי לחם תודה ברענגט מען חלות פון חמץ. תרומה קען אויך זיין חמץ. ביידע האבן א דין פון קדושה וואס פארבאט מפסיד זיין זיי פאר דער צייט. דער שעה חמישית שאפט א ספעציעלע סיטואציע ווי מ'קען נישט עסן (גזירה) אבער מ'קען נישט פארברענען (קדושה).

סיכום — פינף מדרגות פון איסור חמץ ביום י"ד ניסן

דער רמב"ם'ס ווערטער: "הרי למדת: שמותר לאכול חמץ ביום ארבעה עשר עד סוף שעה רביעית. ואין אוכלין בשעה חמישית אבל נהנין בו. ואסור בשעה ששית [באכילה ובהנאה, מכת מרדות]. ואוכל מתחילת שעה שביעית [מלקות מן התורה]." **חידושים:**

חידושים:

- **פינף מדרגות פון איסור חמץ:**

1. **בזו סוף שעה רביעית** — מותר באכילה ובהנאה.
2. **שעה חמישית** — אסור באכילה מדרבנן (גזירה משום יום המעונן), מותר בהנאה.
3. **שעה ששית** — אסור באכילה ובהנאה מדרבנן, מכת מרדות.
4. **שעה שביעית (חצות) ואילך** — אסור מן התורה, מלקות (לאו ד"לא תאכל עליו חמץ").

5. **ליל ט"ו (פסח עצמו)** — כרת (לאו ד"לא יאכל חמץ" + כרת ד"כל אוכל חמץ ונכרתה").

- **צוויי מיני

- **צוויי מיני איסורי אכילה (דרבנן און דאורייתא) און צוויי מיני פעטש (מכת מרדות און מלקות)** — דאס איז דער יסוד פון פרק א' פון הלכות חמץ ומצה, וואס שטעלט אוועק די כללים פון איסורי חמץ בפסח. דער גאנצער פרק בויט אויף א סיסטעמאטישע סטרוקטור פון מדרגות: פון מותר לגמרי (בזו שעה רביעית), דורך דרבנן'דיגע איסורים (שעה חמישית און ששית), ביז דאורייתא'דיגע מלקות (שעה שביעית), ביז כרת (ליל ט"ו און ווייטער). פאראלעל דערצו לויפן די מדרגות פון עונש: מכת מרדות פאר דרבנן-איסורים, מלקות דאורייתא פאר דעם לאו פון ערב פסח, און כרת פאר אכילת חמץ בפסח גופא. דאס גיט א קלארע, שטופנווייזע בילד פון דעם גאנצן סדר פון איסורי חמץ.

דאורייתא'דיגער איסור. דאס איז א שטארקע גזירה — זיי האבן געגעבן דער שעה ששית אלע דינים פון דאורייתא.

הלכה ט (המשך) — שעה חמישית

דער רמב"ם'ס ווערטער: "אין אוכלים בו חמץ [בשעה חמישית] — גזירה משום יום המעונן, שמא יטעה בין שעה חמישית לששית."

פשט: אין שעה חמישית האבן די חכמים אסור געמאכט אכילת חמץ (אבער נישט הנאה), ווייל אויף א פארוואלקנטן טאג קען מען זיך טועה זיין צווישן שעה חמישית און שעה ששית.

חידושים:

- **גזירה לגזירה:** שעה חמישית איז א גזירה אויף שעה ששית, וואס איז אליין א גזירה אויף שעה שביעית (דאורייתא). דאס ווייזט אז ווייל די חכמים האבן געגעבן שעה ששית אלע דאורייתא'דיגע דינים (אויך הנאה), האבן זיי געפילט אז ס'דארף אויך באקומען א גזירה — פונקט ווי דאורייתא באקומט א גזירה.

- **שעה חמישית — נאר אכילה, נישט הנאה:** דער חילוק צווישן שעה חמישית און שעה ששית: אין שעה חמישית איז נאר אכילה אסור, אבער הנאה איז מותר. אין שעה ששית איז ביידעס אסור.

הלכה י — תרומה ולחם תודה בשעה חמישית

דער רמב"ם'ס ווערטער: "ואין אסור בהנאה בשעה חמישית. לפיכך תולין בה את התרומה ולחם תודה וכיוצא בהן מחמץ שהוא קודש — לא אוכלים ולא שורפין, עד שתגיע שעה ששית."

פשט: אין שעה חמישית מעג מען נישט עסן תרומה אדער לחם תודה פון חמץ (ווייל אכילה איז אסור), אבער מ'טאר זיי אויך נישט פארברענען (ווייל הנאה איז נאך מותר, און ס'איז אסור מפסיד זיין קדשים). מ"טלה" זיי — נישט עסן, נישט פארברענען — בזו שעה ששית, ווען הנאה ווערט אויך אסור, און דעמאלטס מעג מען שוין פארברענען.

חידושים:

- **"תולין" — א מיטלועג:** דער באגריף "תולין" מיינט אז מ'לאזט עס הענגען — נישט עסן (ווייל אכילה אסור) און נישט פארברענען (ווייל ס'איז נאך קודש וואס מ'טאר נישט מפסיד זיין ווילאנג ס'איז נאך ראוי). ערשט אין

תמלול מלא

די קעפל איז הלכות חמץ ומצה, דאס זענען די עיקר מצוות פון פסח. און אזוי גייט ער, ענליך צו דעם גייט ער טון שופר, סוכה, און אזוי ווייטער.

דער לשון "בכללן" — וואס מיינט עס?

איז די קעפל פון די רמב"ם זאגט אזוי: **הלכות חמץ ומצה יש בכללן שמונה מצוות.** "בכללן" זאגט ער ווען ס'איז איין מין הלכות וואס האט אין זיך מער ווי איין סעט פון מצוות. למשל, ווען ס'איז ממש די זעלבע מצוה נאר ס'איז דריי מצוות, ווייל די תורה האט עס גע'חזר'ט, וואלט געשטאנען "יש בו שמונה מצוות". אזוי מיין איך. "בכללן" מיינט ער צו זאגן צווישן די מצוה פון חמץ און מצוה און יציאת מצרים, איז די כלליות פון פסח איז דא שמונה מצוות.

Speaker 2: לאמיר זען אין הלכות שבת שטייט אויך "בכללן"?

Speaker 1: אויך ווייל ס'איז אנדערע סארט מצוות, ווייל ס'איז שבתה, און נאכדעם... אהא. "בכללן" מיינט אין הלכות שבת. די הלכות מוזן נישט פאלאווען די סדר המצוות. איך מיינ, ס'איז נישט one to one. נישט יעדע איין מצוה האט איין הלכה. אלע הלכות כמעט האבן מער ווי איין מצוה.

הלכות חמץ ומצה: פרק א — איסור אכילת חמץ ואיסור הנאה

הקדמה: סדר הלימוד בהלכות חמץ ומצה

Speaker 1: א גוטן יודן.

Speaker 2: יא, א גוטן.

Speaker 1: מיר גייען אנהייבן לערנען הלכות חמץ ומצה, די הלכות פון פסח. דער רמב"ם האט אזוי מסדר געווען אז קודם האט ער אויסגערעכנט דאס וואס אלע ימים טובים האבן אין קאמאן, די איסור פון טון מלאכה ביום טוב, וואס דאס איז געשטאנען אין הלכות שבת יום טוב. און יעצט גייט ער צונעמען יעדע יום טוב עקסטער, און ער הייבט אן מיט די יום טוב פון פסח, וואס איז די ערשטע יום טוב, "החדש הזה לכם ראש חדשים" איז פסח, "בראש כל מועדות נסע פסח".

און די מצוות מיוחדות פון פסח זענען חמץ ומצה. נאכדעם קומט צו נאך זאכן, אזויווי סיפור יציאת מצרים, די סדר נאכט, אבער די עיקר איז הלכות חמץ ומצה. ס'איז אויך אין דעם אריינגעלייגט אין הלכות חמץ ומצה, אבער

איינער עסט א כזית פון חמץ בפסח, ווען? **"מתחילת ליל חמשה עשר"** — פון אנפאנג פסח, וואס הייבט זיך אן די נאכט פון חמשה עשר בניסן, **"עד סוף יום אחד ועשרים בניסן"** — וואס דאס איז די לעצטע טאג פון פסח, איז אזוי, ס'איז דא אן עקסטערע לאו אויף ערב פסח, און אן עקסטערע לאו, און יעצט איז נישט דא קיין כרת.

Speaker 2: רייט, רייט. איי, איי, אה, אה, אה.

Speaker 1: ער וויל זאגן אז דאס איז אנדערש, אז אויף דעם איז דא די עונשים וואס ער רעכנט דא אויס, משא"כ די אנדערע איז א לאו, אן אנדערע סארט איסור.

איז אזוי, אויב ער האט עס געטון במזיד איז ער חייב כרת, אזויווי ס'שטייט אין פסוק **"כל אכל חמץ ונגרף"**, ער באקומט כרת.

Speaker 2: יא.

Speaker 1: און בשוגג, אויב ער האט עס געטון בשוגג, איז ער חייב קרבן חטאת קבועה, א קרבן חטאת וואס איז אייביג די זעלבע קרבן חטאת.

אחד האוכל ואחד המחזהו ושתאו — שתיה בכלל אכילה זאגט יעצט דער רמב"ם, דאס וואס מ'האט געזאגט "אוכל" מיינט נישט דווקא אז ער האט געגעסן א סאליד, נאר אויך אויב ער האט עס געמאכט, געמאנעדזשט עס צו אראפשלינגען ווי א ליקוויד. **"אחד האוכל"** — סיי מ'עסט עס, **"אחד המחזהו"** — סיי אויב איינער מאכט עס צעלאזט, **"ושתאו"** — און ער טרינקט עס, הייסט אכילה. נישט אז ס'איז דא אן עקסטערע איסור אכילה און אן עקסטערע איסור שתיה, נאר דאס הייסט אכילה, יא? לכאורה.

Speaker 2: יא, ס'איז נישט קלאר פון וואו.

Speaker 1: ס'קען זיין אז ס'איז דא אויף אנדערע איסורים, ס'איז יא א חילוק.

Speaker 2: דארט איז אנדערש.

Speaker 1: וואס מיינ איך צו זאגן? און מאכלות אסורות איז אויך אזוי די הלכה. ס'איז נישט דא קיין שום זאך וואס איז נאר אסור צו עסן און נישט צו טרינקען. די זעלבע זאך, די זעלבע שטיקל חמץ, מ'נעמט און מ'מאכט פון דעם עפעס א שעיק, סאמהאן, ווערט עס נישט מותר וועגן דעם. אזויווי ס'שטייט אויף מאכלות אסורות, מ'טרינקט חלב, וואסעווער, ס'טוישט נישט. ס'איז דא ווען די שיעור ווערט אנדערש, וואס מ'האט געלערנט ביי... הגם ס'שטייט די לשון אכילה, סא, סאמהאן, שתיה איז בכלל אכילה. ס'איז דא לימודים אויף דעם אין די גמרא, אבער דאס איז בכלל.

דיסקוסיע: שיעור שתיה — כזית אדער רביעית?

Speaker 2: ביי יום כיפור איז יא געווען עפעס... ס'איז יא געווען עפעס אנדערש.

Speaker 1: דער רמב"ם האט געזאגט אז מ'לערנט עס ארויס עקסטערע אז שתיה איז אויך אסור, ניין?

Speaker 2: ס'שטייט נישט דאס ווארט אכילה און שתיה אין יום כיפור, ס'שטייט דארט "ועניתם".

Speaker 1: דאס שטייט יא, אה, אקעי. ס'איז בכלל נישט קיין טייל, ס'איז נישט די זעלבע זאך. מ'לערנט דארט אז ס'איז נישט איסור אכילה, ס'איז נישט ממש איסור אכילה פון יום כיפור, ס'איז אויף אן אנדערע שיעור. אבער אויך האט עס נישט דאס ווארט אין יום כיפור, נישטא קיין חילוק פון אכילה און שתיה דארט אויך נישט.

אבער וואס האבן מיר געזען אין מאכלות אסורות שטייט אז די שיעור פון שתיה איז רביעית, אזוי ווי געווענליך. און אין הלכות יום כיפור אויך האבן זיי אנדערש די שיעור. און דא באשטייט נישט, דא סאונדט עס אז ס'איז די זעלבע כזית, דארף מען וויסן. דער רמב"ם זאגט נישט וואס די שיעור איז. אזוי ווי ער האט געזאגט אוכל האט ער געזאגט כזית, און ס'איז משמע אז

אבער "בכללן" מיינט ער צו זאגן אינעווייניג, אזוי מיינ איך, בתוך, אין די מסגרת פון הלכות פסח אדער הלכות שבת.

די אכט מצוות פון הלכות חמץ ומצה

וועלכע אכט מצוות? **שלוש מצוות עשה, וחמש מצוות לא תעשה.** דריי מצוות עשה, און פינף מצוות לא תעשה, וזהו פרטן.

1. **די לאו שלא לאכול חמץ** — אן עקסטערע מצוה אז מ'זאל נישט עסן חמץ פון יום ארבעה עשר, פון ערב פסח נאכמיטאג. און מיט דעם איז מען מקושר. די הלכות שבועות יום טוב האט זיך געענדיגט מיט הלכות ערב פסח, און דא גייט מען ווייטער. די ערשטע מצוה פון הלכות חמץ ומצה איז די מצוה פון נישט עסן חמץ ערב פסח, די לאו פון דאס.

2. **די מצוות עשה להשבית שאור מבתיכם** — אז מ'זאל פארשטערן, פטור ווערן פון אלע שאור מבתיכם. שאור, און דער רמב"ם זאגט אז שאור און חמץ האבן די זעלבע הלכות.

3. **און די לא תעשה, מ'זאל נישט עסן חמץ כל שבעה.**

4. **אן עקסטערע לאו שלא לאכול תערובת חמץ כל שבעה** — די פערדע, מ'זאל נישט עסן נישט נאר חמץ וואס איז נאר חמץ, נאר אויך תערובת חמץ. די חידוש דערפון האט דער רמב"ם מסביר געווען אז לכאורה וואס איז די עקסטערע חידוש?

5. **די נעקסטע איז שלא יראה ושלא ימצא** — אז ס'זאל נישט געזען ווערן חמץ און ס'זאל זיך נישט געפינען חמץ. אויך מיט די אינעווייניגע רמב"ם לערנט ער די חילוק צווישן די צוויי.

6. [כלול אין די פריערדיגע]

7. **די זיבעטע מצוה איז לאכול מצה בלילי הפסח** — אז די ערשטע נעכט פון פסח, ער זאגט בלילים, סתם ווייל ער רעדט פון ווי ס'איז דא שעות כדי יום אדער וואס. אה, רייט, די מצות עשה איז דאך אויף די עיקר מצוה. אקעי.

8. **און די אכטע, די לעצטע, איז לספר ביציאת מצרים באותה הלילה** — די מצוה פון סיפור יציאת מצרים.

וביאר מצות אלו בפרקים אלו — און די קומענדיגע פרקים וועט מען מסביר זיין.

Speaker 2: אה, וועגן דעם שטימט עס אין די ווארט מצה. אהא. אויב גייט מען א סיפור יציאת מצרים, איז דא א דין אין מצה.

Speaker 1: א דין אין מצה, ס'איז קאנעקטעד.

Speaker 2: ס'איז קאנעקטעד, יא.

Speaker 1: איז דאס זענען די מצוות.

הלכה א: איסור אכילת חמץ בפסח — עונש כרת וחטאת

איז די ערשטע פרק פון הלכות חמץ, וואס דערפאר גייט מען אן מיט די הלכות איסור החמץ. זאגט דער רמב"ם, ער הייבט אן מיט די עונש, אזוי ווי אסאך מאל זיין סדר.

Speaker 2: וואס איז די עונש? ער הייבט אן מיט די איסור.

Speaker 1: מיט די איסור. אלעמאל גייט עס, אלעמאל קומט די דריי זאכן: וואס איז די קעפל, וואס טאר מען נישט טון, און נאכדעם וואס די עונש איז. וואו ס'שטייט, אלעמאל. די צווייטע זאך איז אלעמאל, כמעט יעדע מצוה הייבט ער אן, וואו ס'שטייט, וואס איז די פסוק, וויאזוי מ'לערנט עס. אויב ס'שטייט נישט מפורש, איז ער געווען מסביר אביסל וויאזוי די איסור האט זיך אנטוויקלט, לאמיר זאגן, וויאזוי מ'טרעפט עס אין די פסוק.

און נאכדעם דער עונש, דער רמב"ם איז זייער מקפיד צו שרייבן וואסערע עונש ס'איז דא אויף יעדע זאך. דאס איז דער אנהייב פון די קעפלעך, דער אנהייב פון יעדע הלכה.

זאגט דער רמב"ם, **"כל האוכל כזית חמץ בפסח"** — ווען איינער עסט, די שיעור איז כזית, אזויווי אסאך איסורים וואס די שיעור איז כזית, איז אויב

ווען ער זאגט שותה, ס'גייט אויך אויף דעם אז כזית דארף זיין די שיעור. שטימט?

Speaker 2: אזוי סאונדט עס, אבער ס'שטייט נישט קלאר.

הלכה ב: איסור הנאה מחמץ בפסח

ווייטער, זאגט דער רמב"ם, איסור אכילה.

Speaker 2: יא, וואס טוט זיך מיט הנאה?

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם, חמץ בפסח איז אויך אסור בהנאה, שנאמר "ולא יאכל חמץ". ס'איז דא א מחלוקת אין די גמרא צו אייביג ווען ס'שטייט "לא יאכל" מיינט עס אויטאמאטיש איסור אכילה. אבער דא זאגט דער רמב"ם עקסטער, דא זעט אויס אז דער רמב"ם וואלט אנגענומען אז נישט איבעראל וואו ס'איז דא איסור אכילה איז אויך דא איסור הנאה, אבער ביי פסח איז אויך דא איסור הנאה. אויסער ווי דער פסוק איז עקסטער מתיר, יא, אדער ווי ס'שטייט יא.

אשר נאמר, פון וואו ווייטט מען אז פסח איז אסור בהנאה?

Speaker 2: יא.

Speaker 1: פון וואו ווייטט מען אונז אז פסח איז אסור נישט נאר באכילה און אויך בהנאה? שנאמר "ולא יאכל חמץ", דרש'נט מען "לא יהא בו היתר אכילה". נישט נאר זאל מען עס נישט עסן, נאר ס'זאל אויך נישט זיין עפעס וואס איז נאנט אדער עפעס וואס איז הנאה, דאס ווערט אנגערופן היתר אכילה. כאילו היתר אכילה מיינט עפעס וואס איז אסור באכילה, וואס בלייבט נאך יא מותר צו טון דערמיט? הנאה, אזוי ווי מ'טאר נישט עסן נבילה, האט מען הנאה אז מ'געבט עס פאר די כלב. דא איז דא "לא יהא בו" שום וועג פון הנאה האבן דערפון.

Speaker 2: א בעסערע טייטש אויף היתר אכילה?

Speaker 1: דאס איז א לשון פון די גמרא. חזקיה האט געזאגט אז חמץ בפסח איז אסור בהנאה. א מחלוקת אין די גמרא פון ווי מ'לערנט עס, אבער ס'איז א פשוט'ע הלכה.

דער רמב"ם'ס שיטה אין ברענגען מקורות

מ'קען נישט מדייק זיין אין די רמב"ם'ס מקורות אז ער פסק'נט לויט די שיטה, ווייל דער רמב"ם ברענגט די מקור. דער רמב"ם האט א תפקיד צו ווייזן ווי ס'שטייט אין די פסוק די עיקר פון יעדע איסור, אבער לאו דווקא אז ער מיינט צו פסק'נען לויט די לימוד וכדומה. ער ברענגט אסאך מאל די פשוט'סטע לימוד וואס מ'קען, מקרב צו זיין צו א פסוק. די סדר וואס איך האב געלערנט נאך דעם רמב"ם, אדער תנ"ך נאך דעם רמב"ם, וועסטו וויסן וואו ס'שטייט, אז נישט וועסטו זאגן...

און אויך בהתאם צו זיין שיטה אז תורה שבעל פה איז א הסבר אויף תורה שבכתב, אזוי ווי מ'זאל עס געדענקען.

Speaker 2: אין משנה תורה, אין די הקדמה מיינ איך.

Speaker 1: ס'איז אן הרחבה מיינ איך.

Speaker 2: ניין, ס'איז נישט א הסבר, נישט א הרחבה.

Speaker 1: דער מקור פון תורה שבעל פה איז אז דער אייבערשטער האט אויסגעלערנט צו משה צוזאמען מיט תורה שבכתב. ס'איז פירוש המצוה, ס'איז פירוש וויאזוי ס'איז צו טון, אבער ס'איז נישט די פירוש הכתובים. דו ווייסט אז ס'איז דא לימודים, מ'רופט אריין ביי מנוח.

Speaker 2: ס'איז חכמת הכתוב, יא.

Speaker 1: אבער עס כל זה, אויב ס'איז נישטא קיין מקור, האט ער געזאגט אז ס'איז מפי השמועה, אבער ווען ער קען, טרייט ער עס צו די פשוט'סטע לימוד. דאס איז די שיטה פון פסקיה.

רש"י'ס ביאור: הנאה איז "אין סטעפ אוועק" פון אכילה

און רש"י טייטשט דארט אין די גמרא אז יעדע הנאה איז גדול די אכילה, אזוי זאגט רש"י, ווייל הנאה געווענליך מיינט פארקויפן, אזוי ווי...

Speaker 2: יא, אזוי וואס שטייט ביי די נבילה, אז מ'געבט עס פאר אים. אוי, מחור יחדו לכם לנכרי, יא.

Speaker 1: מחור לנכרי, פארקויפט עס. עס האט געלט. און וואס טוט מען מיט געלט? ער קויפט עסן, אדער דער מענטש וואס קויפט עס, עסט עס.

Speaker 2: איינע פון די צוויי.

Speaker 1: ניין, מ'קויפט עסן. אזוי איז די רש"י. סאו יעדע הנאה איז בדיד היתר האכילה. דאס הייסט, דו האסט נישט געעסן די נעוועלע אליינס, אבער דו האסט געסן די געלט פון די נעוועלע. סאו ס'איז אזוי איין סטעפ אוועק פון די אכילה.

פירוש המצוות לעומת פירוש הכתובים

Speaker 1:

דאס איז פירוש המצוות, דאס איז פירוש וויאזוי צו טון, דאס איז נישט די פירוש הכתובים. דאס איז די י"ג מידות וואס דער רמב"ם רופט אריין ביים אנהייב, די חכמת הכתוב, יא.

אבער עס כל זה, אויב ס'איז נישטא קיין מקור, זאגט ער עס לפי השמועה, אדער ווען ער קען, טרייט ער עס צו צו די פשוט'סטע לימוד. דאס איז די שיטה פון חזקיה.

הלכה ב (המשך): איסור הנאה מחמץ

רש"י'ס פירוש: יעדע הנאה איז באה לידי אכילה

Speaker 1:

און רש"י טייטשט דארט אין די גמרא אז יעדע הנאה איז באה לידי אכילה. אזוי זאגט רש"י, ווייל הנאה געווענליך מיינט פארקויפן, אזוי ווי... יא, אזוי וואס שטייט ביי די נבילה, מ'געבט עס פאר אים. אוי, מכור יחורנו לנכרי, יא. מכור לנכרי, פארקויפט עס האט געלט.

און וואס טוט מען מיט געלט? ער קויפט עסן, אדער דער מענטש וואס קויפט עס, עסט עס. יעדע הנאה איז באה לידי היתר האכילה. דאס הייסט, דו האסט נישט געגעסן די נבילה אליינס, אבער דו האסט געגעסן די געלט פון די נבילה, ס'איז אזוי איין סטעפ אוועק אין די אכילה. אזוי טייטשט רש"י.

דער רמב"ם'ס שיטה: הלשון "יאכל"

Speaker 1:

לכאורה דער רמב"ם מיינט אויך דאס, איך מיינ איך געדענקט אין לשון אין א גמרא, אבער נישט פשט אכילה איז טאקע.

ס'איז דא אן אנדערע שיטה אין די גמרא אז אכילה איז כולל הנאה, ווייל אכילה קען זיין מער ברחבה, נישט נאר עסן מיט די מויל, נאר עסן הנאה. אנדערש, אז לא יאכל, די לשון לא יאכל, יאכל, דאס מיינט לכאורה די לימוד. ס'שטייט נישט יאכל, יאכל טייטשט דו עסט דירעקט. יאכל טייטשט ס'ווערט געגעסן.

ס'איז אביסל ווייטער פון די אכילה אליינס, ווי ס'ווערט געגעסן אז דו פארקויפט עס, און דו מאכסט מיט געלט, און דו פארקויפט מיט דעם עפעס אנדערש. געוואלדיג.

סיכום: איסור הנאה איז נישט א באזונדער לאו

Speaker 1:

סאו דאס איז... וועגן דעם איז די איסור עשה הנאה. נאר א לאו. רייט, ער זאגט נישט אז ס'איז ממש די לאו, ממילא זאל עס זיין דערויף מלקות at least, אבער דאס איז א דרש פון דעם פסוק.

רבי אברהם'ס שיטה: כל איסור אכילה אסור בהנאה

Speaker 1:

ס'איז דא די אנדערע שיטה פון רבי אברהם וואס זאגט וואס דו האסט דערמאנט, אז יעדע איסור אכילה אין די תורה, חוץ וואס ס'שטייט בפירוש, איז אסור בהנאה.

געזאגט אז ס'איז דא א חילוק אז ס'איז אנדערש די שיעור. אויף דעם פאסט נישט.

אבער איך מיינ אז דער רמב"ם ווען ער זאגט אחד, איך ווייס נישט אפילו צו ער מיינט צו זאגן אז ס'איז די זעלבע שיעור, וואלט ער געדארפט שרייבן משנים בכזית קלאר. נעמט ער אן פשוט, וואס ער האט שוין געזאגט פריער אז די שיעור איז אלעס כזית.

און ער מיינט דא בעיקר צו זאגן אז דער פסוק, איך מיינ אז דער ראב"ד האט געמאכט א טעות, ער האט געמיינט אז דער רמב"ם מיינט דא צו זאגן לגבי די הלכות. ס'זעט מיר אויס אז דער רמב"ם זאגט די לימוד, אז ווי דו זאגסט מער פשוטו של מקרא.

דיון: וויאזוי לערנט מען אויס חמץ פון שאור?

Speaker 2

פשוט, דער פסוק שטייט דאך נאר אז שאור. סאו וויאזוי ווייסטו אז ס'איז דא אן איסור לגבי חמץ?

Speaker 1

אמת איז עס א גוטע קשיא. דער תירוץ איז, ס'איז דאך די זעלבע זאך. כדי די סברא איז, אזוי ווי דו זאגסט, אפשר דארף מען א ריזן, אז דו זאגסט ווארענען אויף שאור, אבער דאס וואלט מען געהאלטן, חמץ האט מען זיך געלערנט, אבער בעצם דאס אליינס, דו מיינסט אז דו האסט נישט קיין חמץ אויב דו האסט נישט קיין שאור? דאס איז דאך א קל וחומר. אויב אפילו שאור טאר מען נישט האלטן, איז קל וחומר אז חמץ טאר מען נישט האלטן.

Speaker 2

לא דוקא א קל וחומר, מען קען נישט זאגן אז דאס איז שלום שאור, כדי אז דו זאלסט נישט מאכן חמץ. חמץ און שאור איז נישט עפעס וואס איז מעורב. דאס איז שלום שאור, כדי אז דו זאלסט נישט מאכן חמץ, און דו טארסט נישט האבן חמץ. ווייל דו טארסט נישט האבן חמץ.

דער ראב"ד'ס חילוק: ראוי לאכילה

Speaker 1

זאגט דער ראב"ד אז ס'איז יא דא א חילוק לענין למשל אז חמץ איז נאר אסור אויב איז עס ראוי לאכילה. שאור מוז נישט זיין ראוי לאכילה, שאור איז אפשר קיינמאל נישט ראוי לאכילה, ס'איז נאר געמאכט געווארן צו מאכן אנדערע חמץ.

דער רבי'ס שיטה: בל יראה איז קאנעקטעד מיט אכילה

Speaker 1

לאמיר זאגן וואס דער רבי זאגט, און דארף וויסן צו דער רבי האלט אזוי. דער רבי זאגט אז ס'מאכט יא אויס די חילוק שאור און חמץ לגבי בל יראה, ווייל חמץ, וואס מ'לערנט, נפסל מאכילת כלב, איז מען נישט עובר אויף בל יראה. דאס הייסט, לכאורה די ווארט איז ווייל ס'איז א דאורייתא, אבער בל יראה איז ווי א סארט גדר מפני האכילה, ווען מ'וועט אנקומען צו עסן, און מ'וועט עס האבן פון דעם, ווייל מ'זאגט לא בדל מיניה, פארדעם איז דאך דא איסור ותשבתו און נאך א איסור באמת, און בדיקת חמץ. אבער אפילו לגבי יראה איז לכאורה קאנעקטעד מיט דעם אז ס'איז אזוי ווי א גדר.

Speaker 2

סאו וואס האט צו טון מיט עסן?

Speaker 1

מה שאין כן שאור, אזוי ווי דו זאגסט, א גדר, אז מ'גייט פון דעם מאכן חמץ. ס'איז אויך אויסגעקומען וואס מ'קען פון דעם מאכן חמץ, הגם אז ס'איז נישט ראוי לאכילה, ווייל אפשר בכלל קיינמאל נישט שאור איז ראוי לאכילה, ווייל ווער רעדט אפילו אז ס'איז נאך ערגער געווארן, ס'איז שוואכער געווארן, אבער נישט אפילו א כלב קען עס נישט עסן נאך אלץ. ווי לאנג מ'קען מחמץ זיין מיט דעם, איז עס אסור.

ווען ווערט שאור אינגאנצן נפסל?

און דער רמב"ם ברענגט יענע סברא אויף מלחמת אסורות, אזוי ווי זיי וואלט נישט געדארפט ברענגען די חיזקא, אבער ער גייט נישט מיט די כללים פון די לימודים, ער ברענגט דעם פסוק וואס איז די מערסטע כלל. דאס איז די פסוק וואס מ'קען נעמען אז חמץ איז אסור בהנאה. און דאס איז יעדע איסור וואס דאס איז אסור בהנאה ביי די פאלט, אבער ס'איז נישט אונזער נושא דא.

שוין, דאס איז די ערשטע איסור, די איסור פון אכילת חמץ.

דיון: איז הנאה א באזונדער לאו?

Speaker 1

יעצט גייט ער זאגן, די צווייטע זאך איז... יא. הנאה איז קאנעקטעד מיט א פרעג, אבער ס'איז נאך אן איסור, נישט נאך א לאו, רייט?

Speaker 2

רייט. ס'איז לא אכל, ס'איז אין די לשון פון איסור אכילה, יא. ער זאגט נישט צו ס'איז דא מלקות אויף דעם.

Speaker 1

אקעי, ווייטער.

הלכה ג: איסור בל יראה ובל ימצא

דער רמב"ם'ס לשון

Speaker 1

און נאכדעם איז דא איסור לא יראה. די נעקסטע זאך איז, וואס מ'האט אויסגערעכנט די לאוין, איז דא לא יראה, ס'זאל נישט געפינען זיך. לא יראה לא ימצא.

זאגט דער רמב"ם, **והמניח חמץ ברשותו בפסח, ואינער גייט טאקע נישט עסן פסח, אבער ער וועט עס איבערלאזן פאר נאך פסח. ואינער זאגט איבער חמץ ברשותו בפסח, על פי שלא אכלו. איז ער עובר בשני לאוין, שנאמר ולא יראה לך שאור בכל גבולך, זאל זיך דערזען ווערן, ונאמר נאך א פסוק שאור, לא ימצא בבתיכם, שאל זיך נישט געפינען שאור בבתיכם.**

פארוואס שטייט "שאור" אנשטאט "חמץ"?

Speaker 1

איך מיינ אז וויאזוי מיר זאלן עס פארשטאנען פשוט אין די פשוטו של מקרא'דיגע פשט איז אז שאור איז וואס מ'מאכט חמץ, און די תורה זאגט נישט אז דו זאלסט נישט האבן חמץ נישט נאר דאס, נאר דו זאלסט אפילו נישט איבערלאזן די שאור וואס מ'נוצט צו מאכן חמץ. דאס איז דאך עפעס וואס געווענליך האלט מען, זאלסט דאס אויך פטור ווערן, ווייל איך וויל אז דו זאלסט בכלל נישט האבן קיין חמץ אינדערהיים. פארדעם גייט מען פון חמץ צו שאור.

דער רמב"ם'ס תירוץ: חמץ ושאור — אחד

Speaker 1

אבער דא זאגט דער רמב"ם גלייך ווייטער, פארוואס איז פריער געשטאנען לא אכל חמץ, איז דא פלוצלינג אויף לא ראו ולא ימצא שטייט שאור?

זאגט דער רמב"ם, **ואיסור החמץ ואיסור השאור שבו מחמציין אחד. חמץ, אדער די זאך וואס מאכט חמץ, איז די זעלבע איסור. ווען ס'שטייט לא הראה לך שאור, איז די זעלבע ווי ס'וואלט געשטאנען לא הראה לך חמץ.**

דער ראב"ד'ס חילוק: שאור לענין שיעור וראוי לאכילה

Speaker 1

ס'איז דא חילוקים, יא. דער ראב"ד קומט מיט א חילוק, אדער ראב"ד קומט גלייך און ער זאגט אז ס'איז יא דא א חילוק, לענין שיעור. ניין, פארקערט. ס'איז דא א מחלוקת. ס'איז געווען, ביי שמאי האט געזאגט אז ס'איז דא א חילוק אין די שיעור. ביי שמאי האבן סובא כסדר בכזית, וחמץ כסדר בכזית, אבער נאר וואס זענען כסדר בכזית. ס'איז געווען א שטער ביי שמאי האט

זעט אויס אז דער רמב"ם לערנט, אז אויף מכת מרדות דארף נישט זיין א מעשה. דער כלל אז מלקות קען מען נישט געבן אויף א מעשה איז נאר אויף מלקות, אבער די דרבנן'דיגע מלקות, מכת מרדות קען מען יא געבן.

דיון: פארוואס באקומט מען מכת מרדות?

Speaker 2

יא, אבער דאס איז מילא, דאס איז מילא. אבער פארוואס טאקע? ווייל ס'איז דא אינטערעסאנט, מיר האבן א כלל אז יעדער דרבנן באקומט מכת מרדות.

Speaker 1

אקעי, הערער.

Speaker 2

אבער יעצט קומט אויס, די דרבנן איז עפעס א נייע כלל, אז ווען א מענטש טוט דאס, איז ער דאס. דער קנאל האט ער אויפגעגאנגען אויף די מצוה דרבנן פון בדיקת חמץ, פון ביעור חמץ. און ער זאגט ולא ביערו עפעס. ער האט נישט פארגעגאנגען די מצוה מדרבנן פון ביעור חמץ. אפשר?

Speaker 1

לאמיר זען. ווי איז די... איך וויל זען דאס אפשר רבי ראבינאוויטש איינסטע סארט פון ווי ס'שטייט אויבן א קנין. ס'איז דא אנדערע סברות אין די גמרא אז אפילו לאו שניין במעשה זאל מען באקומען.

אה, זעסטו ער זאגט אויך די זאך בלאו ביארו האט ער עובר געווען אויף די מצוה דרבנן פון להשבית החמץ פון ביעור חמץ. אה, פאר דאס וויל איך וויסן.

חקירה: לאו שאין בו מעשה — דין אין דעם לאו אדער אין דעם מענטש?

Speaker 1

סא, סא, אקעי, אפשר האב איך פארשטאנען ראנג. וואס איז די כלל אויפן כלל וואס דו ווייסט? ווען א מענטש, לאו שאין בו מעשה איז א דין אין די סארט לאו, אדער אין די וועג וויאזוי מען טוט עס. איבערלאזן, יא. לא ימצא מיינט עס? איבערלאזן.

הלכה ג (המשך): לאו שאין בו מעשה ומכת מרדות

Speaker 1

אה, פאר דעם וויל איך וויסן, סא, סא, אפשר האב איך נישט פארשטאנען ראנג. וואס איז דער כלל וואס דו ווייסט? ווען א מענטש, לאו שאין בו מעשה, איז א דין אין די סארט לאו אדער אין די וועג וויאזוי מען טוט עס?

Speaker 2

ניין, דער מענטש קומט נישט די גרויסע עונש ווייל ער האט נישט געטון עפעס. דו האסט איבערגעלאזן.

Speaker 1

איבערלאזן, יא.

Speaker 2

"לא ימצא" מיינט צו איבערלאזן. ס'איז נישט אז דער לאו ווערט א שוואכערע לאו, נאר דער מענטש האט נישט געטון עפעס ביד רמה. ס'איז דא עפעס א גרעסערע חוצפה אין טון.

Speaker 1

איך פרעג דיר אן אנדערע לאו, דא שטייט, איך מיינן אז יא. דאס הייסט, ס'איז דא א לאו וואס מ'קען טון אין ביידע וועגן, רייט?

Speaker 2

לאו שאין בו מעשה איז נישט אז די לאו יעצט באקומט קיינמאל נישט מלקות. ס'איז א שאלה פון פראקטיש. אויב דו האסט נאך א וועג צו טון מיט א מעשה, אזוי ווי לכאורה האבן מיר געזען אין הלכות עבודה זרה, פארשידענע זאכן, וואס דער רמב"ם האט געזאגט בקשר, אם עשה בו מעשה, אויב דו האסט נישט מיט א מעשה, איז ער לוקה. ס'איז נישט א דין

Speaker 1

ס'איז יא דא אן אופן וואס שאור ווערט אינגאנצן נפסל, וואס דאס וואס אויב מ'האט עס מייחד געווען לישיבה, אזוי ווי מ'האט איך ווייסט נישט אין די מציאות אזוי שטארק, פשעה איפשעה ווערט נאך נישט שאור. ס'איז נישט פשט א שאור איז נישט אלטע ברויט, ס'איז עפעס א מין, ס'איז עפעס א סוד ברויט אדער וואס. ס'איז דא א סטער פראצעס, מ'וויל מאכן ס'איז דא ער.

וואס מיינט דער ראב"ד ברענגט אז ס'שטייט א פת שאיפסא, ווייל מ'קען יא, זאגט דער ראב"ד אהיים. דווקא פת של שאור, א מין פת.

Speaker 2

אה, זייער גוט.

וואס האלט דער רמב"ם לגבי ראוי לאכילה?

Speaker 1

סא, אונז ווייסן נישט וואס דער רמב"ם האלט וועגן די שאלה צו ס'איז צו ארדענען משל וועט זיין דער נושא פון ראוי לאכילה. זעט אויס אז דער רמב"ם האלט אנדערש. אזוי ברענגט ער, אז דער רמב"ם האלט יא אז ביי ביידע זענען לענין ראוי לאכילה.

אבער אזוי זאגט טאקע אנדערע אידן, טאקע לערנט אזוי ווי מיר, אז דער רמב"ם מיינט נישט צו זאגן אז ס'איז דא די חילוקים, מ'גייט נישט אריין בכלל אין די חקירות ברה, נישט לגבי די שיעור, נישט לגבי די נושא הרעיה. דער רמב"ם מיינט נאר צו זאגן אז ס'איז איין איסור, אפשר בכלל מיינט ער אז ס'איז איין איסור אין די מנין המצוות, אזוי ווי מ'האט געמיינט אז מ'לערנט פון דעם אזעלכע פלאץ.

זאגט דער רמב"ם ווייטער, אונז האלטן דאך נאך נישט ביי די פרטי הלכות, אונז האלטן דאך נאך נישט ביי די ערשטע הלכות וואס זיין מנהג איז צו זאגן די עיקר הדין, די עיקר, נישט די עיקר הדין, די עיקר אזויווי די צורת המצוה. סא מ'קען זיין שפעטער דארף מען קוקן אין די נושא פון ראוי לאכילה אדער רשות.

הלכה ג (המשך): מלקות על כל יראה ובל ימצא

דער כלל: לאו שאין בו מעשה — אין מלקות

Speaker 1

שוין, זאגט יעצט דער רמב"ם, ווען מיר האבן געשמעסט אז איבערלאזן חמץ ברשותו איז צוויי לארן. אבער זאגט ער, געווענליך ווען ס'איז דא א לאו איז דא מלקות, אבער זאגט ער, דא אינו לוקה, פאר'ן איבערלאזן חמץ אינדערהיים קען מען נישט באקומען מלקות, **משום לאו שאין בו מעשה, אלא אם כן קנה חמץ בפסח**, נאר אויב מ'האט קונה געווען חמץ אין פסח, געקויפט, **אדער מ'האט מחמץ געווען**, מ'האט גענומען פרישע מעל און געמאכט דערפון חמץ. פארוואס? **כדי שיעשה מעשה**.

אונז האבן דאך א כלל אז מלקות באקומט מען נאר ווען ס'איז דא א מעשה, א לאו שאין בו מעשה איז נישטא קיין מלקות. סא ווען מ'האט סתם איבערגעלאזט, דעמאלטס איז עס א לאו אן א מלקות, און מלקות איז דא ווען ס'קומט מיט א מעשה.

דער רמב"ם'ס לשון

Speaker 1

אבל אם היה לו חמץ קודם הפסח, ובא הפסח, ס'איז געקומען פסח און ער האט עס נישט מבער געווען, אלא הניחו ברשותו, ער האט עס איבערגעלאזט, אף על פי שעובר על שני לאוין, ס'איז טאקע עובר געווען אויף צוויי לאוין, אבער אינו לוקה מן התורה, באקומט ער נישט קיין מלקות מן התורה, לפי שלא עשה מעשה, ער האט נישט געטון קיין מעשה.

אבער וואס יא? **מכין אותו מכת מרדות, מכת מרדות קען ער יא באקומען.**

חידוש: מכת מרדות דארף נישט קיין מעשה

Speaker 1

משום בעל יראה אדער ס'איז בעצם משום בדיקת חמץ, ווייל דאס הייסט ווייל דו גייסט נישט מאכן קיין ביטול, דאס איז די שאלה, אדער אפשר איז עס אפילו פשוט, אפשר איז עס פשוט פארט פון די נושא פון בדיקת חמץ, פארשטייט? מיינט צו זאגן אזוי, אז ווען מ'האט מבטל געווען איז דאך נישט דא קיין בעל יראה, אויף די חמץ איז נישט געשען קיין בעל יראה. אפשר קנאס איז אז ער גייט נישט מבטל זיין. פארוואס גייט ער? וויאזוי ווייסטו אז ער גייט נישט מבטל זיין? ווייל ער גייט דאך נוצן נאך פסח. וואס הייסט דאס? וויאזוי גייט ער נוצן נאך פסח? קומען מיר א חכם זאגן, קענסטו נישט נוצן נאך פסח.

אבער די כדי שלא יניחנו סתם גייט ער אויף די שגגה. ס'טייטש, ווען ס'איז א מזיד, דאך פשוט אז ער האט עובר געווען אן עבירה, באקומט ער א גראבע קנס. אבער ביי שגגה, פארוואס קומט דעמאלטס א קנס?

Speaker 2

אויף דעם זאגט ער, כדי ס'זאל נישט זיין קיין שום וועג.

Speaker 1

פרעג איך א פראקטישע קשיא, וויאזוי קען מען מאכן אן אזהרה אויף א שוגג? שוגג טייטש, איך ווייס נישט. וואס זאגסטו? איך געב דיר א קנס, דו גייסט נישט מאכן קיין שוגג? וואס מיינט דאס?

Speaker 2

סא, ער מיינט צו זאגן אזוי, ווען ס'איז א מזיד איז עס א קנס פאר דיר. ווען ס'איז א שוגג איז עס נישט קיין קנס, נאר ס'איז א מין הזהרה פון חמץ. אזא... אז ס'זאל נישט זיין קיין שום וועג אז א מענטש זאל הנאה האבן נאך פסח פון חמץ.

Speaker 1

וויאזוי נעמט מען אוועק שוגג? ווייסטו, א מענטש טוט עפעס, קען מען זאגן ער זאל עס נישט טון. וויאזוי קען מען זאגן אז א מענטש טוט עפעס? נאכאמאל, נאך פסח טרעפט ער דאך דעם חמץ. ער טרעפט דעם פסח נאך חמץ. זאגט מען אים, איך מיינ ער טרעפט דעם חמץ נאך פסח.

Speaker 2

ניין, נישט כדי ס'זאל נישט זיין קיין סיבה אז א מענטש זאל... מענטשן קענען דאך אויך שפילן שוגג.

Speaker 1

זייער גוט. זאגסטו אז ער גייט מאכן שוגג במזיד? אן ארמארע... דאס וואס איך פרעג, דאס איז מיין פארטישע קוועסטשן, וויאזוי קען זיין א גזירה כדי מ'זאל נישט טון קיין שוגג? ס'איז אביסל פאני. איך מיינ אז ס'איז דא א תירוץ אויף וואס איז מיין פארטישע קשיא. מאכט נישט קיין... ווייסטו וואס, דו גייסט מאכן א מיסטעיק? איך גיי מאכן א תקנה, און א מענטש זאל נישט מאכן דעם מיסטעיק. עפעס אזוי.

Speaker 2

עניוועייס, און וואס וואלט געווען שלעכט? ער וואלט געלאזט פרישות צוויי טשעה, און ער וואלט אויך געווען, ווייל ער וואלט עס געקלערן אין די סטעק.

Speaker 1

זיכער דערפאל. אקעי. יא. אשעי.

הלכה ה — תערובת חמץ בפסח אוסר בכל שהוא

Speaker 2

חמץ, די עיקר איסור חמץ. יעצט גייען מיר אונז לערנען וועגן תערובת חמץ. ביי אלע אנדערע איסורים איז דאך דא א דין, איך ווייס נישט אויב ביי אלע, אסאך אנדערע איסורים איז דא א דין, א ביטול, אזוי ווי ס'ווערט אריינגעמישט נבילה וכדומה. אבער דא איז נישטא קיין ביטול, זאגט ער. **חמץ שנתערב בדבר אחר בפסח, יא, קוק, הרי זה אוסר בכל שהוא.** דאס

אין די חומר הלאו. ס'איז א דין אין די פראקטיש. אויב ער טרעפט א וועג צו טון עני לאו אן א מעשה, באקומט ער נישט מלקות. אדער ער טרעפט א לאו וואס געווענליך טוט מען אן א מעשה, ער טוט מיט א מעשה, איז ער לוקה.

פארדעם זאגט דער רמב"ם, אויב ער האט געקויפט איז ער לוקה מן התורה, אבער די נארמאלע וועג איז דאס נישט.

דער ווארט "ולא ביערו" ומכת מרדות

Speaker 2

און מסתמא נאר דא וועט זיין לויט דעם פשט אז די ווארט איז דא "ולא ביערו", דא איז דא מכת מרדות, נישט סתם אן אנדערע לאו שאין בו מעשה וואס ס'איז נישט דא עפעס אן אנדערע איסור דרבנן האט צוגעטשעפעט, אפשר וועט נישט זיין קיין מכת מרדות אויך נישט. דער רמב"ם מאכט נישט קיין כללים פון מכת מרדות. ס'איז אינטערעסאנט ער זאגט עס דא, ווען ער האט אונז נאכנישט פארציילט די מצוה דרבנן פון ביעור חמץ. ווייל דא רעדט ער פון די עונשים. די נארמאלע וועג איז צו איבערלאזן, קומט דאך, מ'זאל זאגן לאז נישט איבער, און ס'זאל נישט פאלגן די רבנן, און מ'זאל זען ווייטער. ס'מאכט סענס. איך זאג דאס ווארט "ולא ביערו" איז ווי דער רמב"ם געבט אונז די הינט.

הלכה ד — חמץ שעבר עליו הפסח אסור בהנאה לעולם

Speaker 2

שוין, ווייטער, זאגט דער רמב"ם, נאך א חלק פון די עונשים, א חלק פון די... יא, ווייטער, יעצט איז אזוי ווי א חלק פון... וואס טוט זיך אויב מ'האט עובר געווען? איז אזוי, **חמץ שעבר עליו הפסח**, אויב מ'האט יא עובר געווען און איבערגעלאזט פסח, אדער ער גייט שוין זאגן לאו דווקא עובר געווען, אויב איז געבליבן... יא, אבער ער גייט שוין זאגן אז אפילו אויב מ'האט עובר געווען בשוגג, ס'איז איבערגעבליבן חמץ איבער פסח, **איז אסור בהנאה לעולם**. לעולם מיינט ער צו זאגן אז ס'איז דא פלעצער ווי אסור בהנאה בכדי שיעשו, אדער כדי שיעשו, ס'איז לעולם, יא, אפילו ווען ס'איז שוין נישטא קיין איסור חמץ. יא. **אסור בהנאה לעולם**.

זאגט ער, **ודבר זה**, דאס אז ס'איז אסור בהנאה נאך פסח **איז קנס מדברי סופרים**. ס'איז נישט קיין דין דאורייתא, ס'איז א דין מדרבנן, די רבנן האבן געקנס'ט.

אויב א מענטש איז עובר אויף בל יראה ובל ימצא, אסרו חכמים את החמץ. זאגט דער רמב"ם, די קנס, וואלט אפשר געטראכט אז די קנס קומט נאר ווען ער איז עובר געווען במזיד? ניין! **אפילו הניחו בשוגג או באונס**, איז אויך דא די זעלבע קנס פון אסור בהנאה לעולם. פארוואס? **כדי שלא יניח אדם חמץ ברשותו עד שיהנה בו אחר הפסח**. כדי א מענטש זאל נישט איבערלאזן חמץ כדי ער זאל קענען הנאה האבן דערפון שפעטער. האבן זיי געזאגט אז ס'איז נישט דא קיין שום וועג פון הנאה האבן נאך פסח, דאס וועט אוועקנעמען די מאטיווישאן פון א מענטש צו שוינען. איינמאל מ'האט גע'אסר'ט אלע, קען נישט א מענטש אויך נישט טון קיין ערמות, ער קען נישט מאכן קיין חמה'לעך, ס'איז נישט דא קיין חמץ בכלל.

דיסקוסיע: פארוואס קנס'ט מען א שוגג?

Speaker 1

די תירוץ איז, ווייל די נארמאלע וועג וואלט געווען בשוגג. דאס הייסט, דאס האט אויך צוטון לכאורה מיט די נושא פון ביעור חמץ אדער בדיקת חמץ. א מענטש האט חמץ אין אייבערשטן, ער וועט נישט פארגעסן. זאגט דער חמץ, ניין, ער וועט נישט קענען קיינמאל נוצן. ממילא ווערט זייער שטארק די זאך אז מ'דארף טאקע ארויסנעמען די חמץ, ווייל ער ווייסט אז ס'זאל נישט בלייבן פרשת המחד. אבער דו געדענקסט אז באלד האבן געזען אויף די דרייטא ובטל בעל מסריקים, פרשת, די חכמים האבן טאקע געווען בדיקת חמץ.

קומט אויס אז מיט די אורייתא ווייל ווען לכאורה איז געווען נאך פסח חמץ... ניין, דער חול פרעגט זיך צו די גזירה פון חמץ של רב אויף פסח איז

געווען נאך יום טוב הייסט? אז ס'איז נתערב געווארן נאך פסח?

Speaker 2

ער הייבט אן מיט חמץ שעבר עליו הפסח, און דאס זאגט ער אז ער איז מותר לאכלו אחר הפסח. יא, אבער איך מיינ אז דאס איז די קעיס ער רעדט. חמץ נאך פסח, ס'איז דא א תערובת חמץ שעבר עליו הפסח. איך מיינ אז ס'איז דא צוויי וועגן וויאזוי דאס צו לערנען, צו מ'רעדט פון ווען ס'איז געווארן תערובת. ווייל דו קענסט לערנען אז חמץ איז נתערב שוין געווארן, די גאנצע זאך איז געווארן חמץ, און יעצט איז עס אן איסור נאך פסח אויכעט. אבער ס'קען זיין נישט. די איסור פון הנאה נאך פסח איז אויף חמץ אליין, די קנס. אויף תערובת חמץ האט מען נישט געמאכט די קנס.

און דאס, צו זיין קלאר, אזוי ווי ער ברענגט דא פון אונטן, דאס מיינט אז אפילו אז ס'איז דא חמץ, אפילו ווייניגער. תערובת מיינט דאס מיט נאך א זאך. אז דו עסט חמץ צוזאמען מיט נאך א זאך, איז אויך פסח איז נישט אסור. ס'דארף נישט זיין בטל.

הלכה ה (המשך): תערובת חמץ שעבר עליו הפסח

Speaker 1

אבער קען זיין אז... אמת'ער, אסור נאך נישט. ביידע מסתמא צוזאמען. די איסור פון הנאה נאך פסח איז אויף חמץ אליין, און די קנס. אויף תערובת חמץ האט מען נישט געמאכט די קנס. און דאס טו בי קלער, וואס ווער ברענגט דא פון אונטן, דאס מיינט אז אפילו אז ס'איז דא מחירה חמץ, אפילו ווייניגער.

תערובת מיינט דאס מיט נאך א זאך. אויב מ'עסט חמץ צוזאמען מיט נאך א זאך, איז אויך ווייס איך אז ס'איז נישט אסור, ס'דארף נישט זיין בטל, ס'דארף נישט זיין קיין רוב. דאס זאגט ער, תערובת מיינט מ'עסט עס צוזאמען, תערובת מיינט ליטרעלי נישט די זאך אליינס, נאר מ'עסט עס מיט נאך א זאך.

אויב דו האסט, לויט'ן רמב"ם, אזוי זאגן דא אסאך מפרשים אז ס'איז קלאר אזוי, אז טאמער מ'עסט חמץ עובר לפסח מיט נאך א זאך, איז מען נישט עובר אויף די איסור דרבנן. פארוואס? ווייל די חכמים האבן נאר גוזר געווען אויף חמץ ריין. תערובת חמץ איז נישט גוזר געווען, ס'דארף נישט זיין קיין רוב, ס'דארף נישט זיין קיין שישים, ס'דארף נישט זיין גארנישט.

דאס איז, דער משנה ברורה ברענגט אז ס'איז נישט דא קיין רחל ארויס קעגן דעם. ס'איז נישט אפילו זיין רב, אזוי מיינט עס. פאר רובא איז נישט דא קיין איסור.

הגדרת תערובת חמץ

פארשטיין מיר פאר אז ס'איז דא אין דעם ווייטער תנאים. איך מיינ, אויב איז ניכר די חמץ, אויב ס'הייסט עס ווי דו עסט חמץ, טייטש ער שמירט עס אן מיט פינאט באטער, איז נאך נישט אויס תערובת חמץ.

Speaker 2

ניין, לכאורה נישט. מ'זאל וויסן, ס'איז געווארן אויסגעמישט מעל. לאמיר זאגן, דו קענסט שוין זען וועלכע איז וועלכע. סיריעל מיט מילך, ווייל ס'איז צוזאמען מיט מילך?

Speaker 1

אוקיי, דאס איז נישט די עיקר לינג. די צוויי זאכן צוזאמען. און מיר וועלן זען שפעטער ביי חמץ, אז מ'עסט מצה צוזאמען מיט מרור צוזאמען, איז מצות מבטלות זו את זו, איז יוצא.

ווען ס'שטייט אז א זאך איז אסור, ווען נישט אז ס'איז דא א חלק פון תערובת חמץ, מיינט עס אז מ'עסט עס אליינס. יא?

Speaker 2

אדער מיינער. קען, מיר דארפן וועסטן פארשטיין. ער עסט צוויי כזיתים. איין כזית איז חמץ, די אנדערע כזית איז נישט חמץ. וואס העלפט מיר?

Speaker 1

איז דער דין. ס'איז אסור די גאנצע בכל שהוא. שפעטער גייט ער רעדן וועגן שיעור, אבער... ס'איז דא אן איסור תערובת חמץ, דער רמב"ם גייט זאגן אז מ'באקומט פאר דעם מלקות.

דאס האט גארנישט צו טון מיט דאס אז ס'איז נישטא קיין ביטול. דאס אז ס'איז נישטא קיין ביטול, דאס איז גראדע א שאלה פון ביטול. ביטול, תערובת חמץ מיינט נישט אז ס'ווערט נישט בטל. מיר זעען אנדערע פשטים, וואס זאגט דער ראב"ד וועגן דעם? אנדערע מענטשן... אבער על כל פנים, ס'איז נישט אמת אז תערובת חמץ מיינט אז ס'איז נישטא קיין ביטול. תערובת חמץ מיינט ער עסט חמץ מיט נאך א זאך.

וואס טייטש "הרי זה אוסר בכל שהוא"?

Speaker 1

אבער וואס טייטש הרי זה אוסר בכל שהוא? וואס טייטש הרי זה אוסר בכל שהוא?

Speaker 2

דאס איז די תשובה. אויב ס'וואלט געווען ביטול, וואלט עס נאר געווען בטל. אבער תערובת מיינט ווען ס'איז נישט בטל. נישט יעדער, ווען ס'איז האלב אויף האלב, ווען ס'איז ווייניגער ווי האלב. נישט קיין חילוק. דער איסור וואס ס'איז דא א חידוש אין חמץ, און ס'איז דא א תערובת דערפון אסור. תערובת מיינט אז מ'עסט עס מיט נאך א זאך. גראדע פסק'נט דער רמב"ם אז ס'איז אסור בכל שהוא, אבער דאס איז נאך א פרט. נאכדעם, דער רמב"ם פסק'נט אזוי, קומט אויס, זיי האבן געלערנט פון דעם?

Speaker 1

פארוואס?

Speaker 2

נאר מיר האבן נאך געלערנט גארנישט פון דעם יעצט. אבער איך זאג דארט, דאס אז די חידוש דא וואס דו זאגסט אז ס'איז דא א מהלכה פון תערובת חמץ, דער רמב"ם האט געברענגט פון אים א פסוק אין א מינוט, דאס האט נישט מיט די פרט וואס גראדע פסק'נט מיט די שיטת עשתו לכל שכן. דאס איז אפשר ווייל ס'איז דא נישט קיין שלא מתירים, ס'איז שוין א פרט אויף הלכות ביטול. ביטול ארבעט אויף חמץ פסח, טעארעטיש זיכער. איך ווייס נישט, ס'איז א דרשה יש לומתים. די זאך גייט נישט ווערן מותר. דער חמץ של עבר לבוא פסח איז אייביג אסור. אקעי.

תערובת חמץ שעבר עליו הפסח

Speaker 2

א חמץ של עבר לבוא פסח. **בין במנו, וואס הייסט ער האט זיך אויסגעמישט במנו?** לאמיר זאגן חמץ מיט מעל וואס איז נישט חמץ. **בין שלא במנו,** חמץ אין עפעס אן אנדערע זאך, איך ווייס, אין וויין. **הרי זה אסור בכל שהוא,** אלעס וואס האט זיך אין דעם אריינגעמישט אפילו נאר א משהו, חמץ ווערט אסור, ס'ווערט נישט מותר ווייל ס'איז געווען א קליינע אמאנט.

ווייטער, זאגט דער רמב"ם, ער גייט צוריקקומען צו תערובת, אבער ער גייט ארווארפן פאר א דבר, **חמץ שישאל שעבר עליו הפסח.** זאגט ער, דער דין אז אז אסור בכל שהוא איז נאר ווען ס'איז בפסח. אבער חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח, אונז האבן דאך געלערנט אז ס'איז אסור בהנאה נאך פסח, **אף על פי שאסור בהנאה, אבער אם נתערב בין במינו בין שלא במינו, הרי זה מותר לאכלו אחר הפסח,** מעג מען עס יא עסן נאך פסח. פארוואס? **שלא קנסו ואסרו אלא חמץ עצמו.** די קנס וואס אונז האבן פריער געלערנט, אז סיי וועלכע חמץ וואס מ'האט איבערגעלאזט אפילו בשוגג ווערט אסור נאך פסח אפילו לעולם, די קנס הנאה איז געווען אויף חמץ עצמו. אבער תערובת איז יא מותרת באכילה לאחר הפסח.

דיסקוסיע: ווען איז דער חמץ נתערב געווארן?

Speaker 1

אויב איז מען עובר געווען א בל יראה אויף תערובת חמץ... אנטשולדיגט, א בל יראה איז נישט דא אפשר אויף תערובת חמץ. ווען? אז ס'איז נתערב

די פשוט'ע טייטש איז, וואס דער רמב"ם זאגט איז פשוט לויט די כלל. ס'איז דאך דא א כלל אז מ'איז נישט קיינמאל לוקה נאר אויב מ'עסט א כזית פון אן איסור, ס'איז נישט דא ווייניגער ווי א כזית. דאס אז מ'האט געזאגט תערובת, אויב דו זאגסט, מיינט נאכנישט אז א דבר מותר ווערט אסור. ס'מיינט סך הכל אז הגם אז מ'האט געגעסן די חמץ בתערובת, און ס'איז געווען נאר די טעם של חמץ, ס'איז געווען נאר בתערובת, איך דארף שוין אפילו נישט זוכן טעם, ווייל ס'איז געווען אפילו נאר די חמץ אין דעם. מיט תערובות איז דארפסטו אן עקסטערע איסור, אבער ס'מיינט נאכנישט אז ס'איז געווארן אויס די שיעור כזית. סאו ס'דארף אלץ זיין א כזית.

און וואס איז די שיעור כזית? אז דו דארפסט עסן א כזית כדי אכילת פרס, אזוי ווי יעדע זאך. די אנדערע ווערטל, אזוי ווי די כלל אלעמאל ווען מ'עסט א כזית נישט אויף איינמאל, ער עסט נישט אויף איינמאל, איז די כלל כדי אכילת פרס. סאו די אנדערע ווערטל, לויט מין טייטש, די טייטש איז אויך אכל כזית בכדי אכילת פרס.

ס'שטייט נישט ממש אין די רמב"ם אזוי, ס'שטייט אין די רמב"ם אזוי, יש בתערובות בכדי אכילת פרס. אזוי מין איך, איז די פשוט'ע טייטש, אז וויבאלד ער עסט א כזית, איז דאך שווער, פארוואס עסט א כזית איז דאך צו נישט. דער תירוצ איז, אז יעדע מאל וואס ער עסט א כזית איז א כזית, אויב אפילו מ'איז מפסיק, ווי לאנג ס'איז כדי אכילת פרס, איז מען לוקה. די זעלבע זאך, תערובות חמץ מוז זיין כדי אכילת פרס.

איסור דרבנן אויף כל שהוא

און סתם אויף צו איסור איז עס אפילו א כל שהוא וואס איז א תערובת חמץ. און דאס איז א דרבנן, די תערובת חמץ איז א דרבנן, אבער ס'איז נישט קיין לאו, ווייל די... דאורייתא איז ווייל ס'איז תערובת חמץ, עס איז מיט דאורייתא, און ס'איז חצי שיעורות, עס איז מיט דאורייתא. אבער די לאו קום מחמצת לא תאכלו גייט עס נישט אריינגיין.

Speaker 2

סאו וואס יא? סאו די רייסע פון... אה, ס'פעלט די שיעור. אה, סאו ווייטער די קום מחמצת לא תאכלו, די לאו דערפון קען ער נישט האבן.

Speaker 1

אזוי ווי דער ראב"ד גייט זאגן אין א מינוט, אז יעדער וואס עסט חצי שיעור איז אין מכת מרדות. און מוכן ארויסקייט אין מכת מרדות.

Speaker 2

זייער גוט.

דער ראב"ד'ס חולק

Speaker 1

דער ראב"ד איז מחולק דא, און ס'איז דא אנדערע וועגן. איך געדענק אז ס'איז דא אן רמב"ן וועגן ווי מ'איז פריסט. דער ראב"ד זאגט אז ער פארשטייט נישט אז קומט דאך אז עמדה עסט מען נישט אכילת פרס אונז. ער זאגט אז בקיצור, מען דארף קוקן אין די גמרא וועגן די גמרא וואס די רמב"ם ברענגט, ווייל ס'איז דא וואס זאגן נישט אזוי אז וואס, אז מ'איז יא עובר אפילו.

מסתמא די אנדערע אנדערע זאגן אז דאס אז ער האט געגעסן א כזית איז דאך נישט קיין חידוש אז ער דארף באקומען מלקות, ווייל ער האט דאך געגעסן א כזית חמץ. און תלמה היכי די אנדערע זאכן. די חידוש איז אז אויב צווישן אלע צוזאמען איז א כזית, העלפט נישט תערובת און ס'הייסט נישט גוט אז ער האט געגעסן א כזית חמץ. דאס הייסט, ס'קען זיין פארקערט.

דער ראב"ד אפשר טענה'ט אז ביי תערובת מבטל איז מען קיינמאל נישט חייב טאקע וועגן דעם, ווייל מ'עסט נישט... ס'איז נישטא קיין שיעור כדי אכילת פרס.

דער רמב"ן'ס שיטה

Speaker 2

קוק אין די נעקסטע סעיף, זען קלאר אז פון דעם רעדט מען ביי תערובת חמץ. קוק אין די סוף.

און זיי האבן געלערנט אז חמץ שנתערב איז אסור, און נאך פסח, דער איסור פון דער קנס אז ס'איז אסור לעולם, גייט נישט אויף חמץ שנתערב.

הלכה ו — עונש על תערובת חמץ

כרת איז נישט דא אויף תערובת חמץ

און יעצט זאגט דער רמב"ם די עונש אויף חמץ שנתערב. זאגט דער רמב"ם, **"תערובת חמץ אין חייבין כרת."** דאס וואס זיי האבן געלערנט אז עסן חמץ איז כרת, דאס איז נאר על אכילת עצמו של חמץ, אויף עסן חמץ אליין.

"אבל אוכל תערובת חמץ, כגון כותח הבבלי ושכר המדי" — כותח הבבלי איז עפעס א געמיש פון מילך מיט תבלינים מיט ברויט. און שכר המדי איז אויך עפעס א ביר וואס מ'מאכט פון חמץ און פון אנדערע זאכן.

"וכל הדומה להם מדברים שהחמץ מעורב בהם" — סיי וואס וואס איז אריינגעמישט אין דעם חמץ, **"אם אכלן בפסח לוקין"** — באקומט מען טאקע מלקות, אזויווי דער רמב"ם האט געזאגט אז ס'איז אסור בתערובות, **"אבער כרת איז נישטא, ואין בו כרת."**

דער לאו פון "כל מחמצת"

"שנאמר, כל מחמצת לא תאכלו" — כל מחמצת מיינט סיי וואס איז חמץ. דאס איז די לאו, די לאו איז כל מחמצת זאגט די לאו אז אויף תערובות, וואלסטו וועגן מיט די זעלבע הסבר אז ס'איז נישטא קיין כרת, וואלסטו אויך געזאגט אז ס'איז נישטא קיין מלקות, ווייל ס'איז נישט געגעסן ריין חמץ.

אבער כל מחמצת איז א ריבוי, אז אויך א געמישעכץ צו חמץ איז לאו. מחמצת, נישט חמץ נאר מחמצת, א דבר הניגוב, א זאך וואס האט אין זיך חמץ. דאס שטייט אז ס'שטייט א קלארע לאו, אן עקסטערע לאו, אבער ס'שטייט נישט קיין כרת. כרת שטייט נאר אויף אוכל חמץ, נישט אויף אוכל מחמצת. קומט אויס אז ס'איז דא א לאו ואין בו כרת.

שיעור כזית בכדי אכילת שלש ביצים

זאגט דער רמב"ם, **"במה דברים אמורים"** אז ס'איז דא מלקות פאר'ן עסן חמץ בתערובת? **"כשאכל כזית חמץ בתוך התערובת בכדי אכילת שלוש ביצים."** אז די תערובת איז געווען אזוי סאך אז אין דריי ביצים איז געווען א גאנצע כזית. דריי ביצים זענען אזוי ווי זעקס מאל א כזית, און אין דעם איז געווען אבער א כזית חמץ, **"דעמאלטס איז הוא שלוקה מן התורה."**

"אבל אם אין בתערובת כזית בכדי אכילת שלוש ביצים, אף על פי שאסור לו לאכול" — אפילו ס'איז אסור צו עסן, **"אבל אם אכל אינו לוקה אלא מכת מרדות"** — דעמאלטס באקומט ער נישט קיין מלקות.

דארף עס דאך זיין א שיעור, אפילו אין די תערובת חמץ דארף עס זיין. ס'איז נישט פשוט אז די חמץ אסר'ט די גאנצע זאך און א כזית פון תערובת חמץ אסר'ט, נאר תערובת חמץ איז די איסור ווייל ס'איז דא אין דעם חמץ. ס'איז נישט דא די היתר אז וואנס ס'איז געמישט מיט נאך עפעס ווערט עס אויס, ס'הייסט שוין נישט ריין חמץ, דאס איז נישט דא. אבער מ'זאגט אויך נישט אז די גאנצע תערובת ווערט גענוג אסור אויף צו באקומען מלקות. ס'ווערט גענוג אסור אויף נישט צו טארן עסן, אפילו א משהו, אזויווי געזאגט.

דריי מדרגות פון איסור

שוין, ס'איז דא דריי, מ'קען זאגן דריי גדרים דא, יא? כרת איז נישט דא וואנס ס'איז געמישט מיט עפעס. מלקות איז דא ווען ס'איז דא גענוג א חשוב'ע חלק דערפון, איך ווייס, לאמיר זאגן אפשר א געוויסע פראצענט, דרייסיג פראצענט, איך ווייס נישט פונקטליך וואס ס'קומט אויס, אז בתוך אכילת שלוש ביצים איז דא א כזית.

קשיא: תלמה היכי דמי?

די ווארט איז וועגן ער האט געגעסן א כזית? האט ער דאך געגעסן א כזית, תלמה היכי דמי? דאס איז די הסבר אז תערובת העלפט נישט.

תירוצ: דין כזית בכדי אכילת פרס

יא, דער רמב"ן אין ספר המצוות.

Speaker 1

דער רמב"ן האט געהאלטן... איך האב געזאגט אנדערש איז נאר דרבנן, איך האב געמיינט אז ס'איז דאורייתא אן א שיעור. ער זאגט אז דער רמב"ן האט געהאלטן אזוי ווי דיר, אז ס'איז... איז דא עפעס אן אנדערע וועג פון לערנען דא וואס האט צו טון מיט די כלל וואס מ'לערנט אין מאכלות אסורות פון טעמו ולא ממשו. אז טעמו ולא ממשו איז א שוואכערע איסור, און זיי וואלטן געלערנט אז די שיעור פון כדי אכילת פרס איז נישט אזוי ווי איך זאג סתם א דין אין די שיעור אז מ'דארף עסן, נאר ס'איז עפעס א דין, דאס הייסט ממשות.

וואס איז ווערי ווירד פאר מיר? וואס האט דאס מיט ממשות? ממשות טייטשט ווי לאנג ס'איז דא דארט א שטיקל. אבער אזוי לערנען זיי אז ממשות מיינט עפעס א... אז די שיעור פון כזית בכדי אכילת פרס... איי דארף רעדן רעדן פון פרס.

בקיצור, איז דא אנדערע ביי דעם די רמב"ן. איך געדענק אז די רמב"ן, עפעס אין די מנין המצוות, איז מחולק מיט די רמב"ם וואס האט גערעכנט פאריארס, האט עס איז אן עקסטערע לאו, מעג נישט די בראטע. אבער אונז זענען העפי מיט די שיטת רמב"ם היינט.

Speaker 2

יא.

הלכה ז — אכילת חמץ עצמו

Speaker 1

זאגט דער רמב"ם ווייטער, "אוכל מן החמץ עצמו" — דא גייט מען שוין צוריק צו חמץ, נישט תערובות. איך האב געקענט דאס איז די המשך, לויט מיין פשט שטעמט עס איז זייער גוט, ווייל דו רעדסט דאך יעצט עקזעקטלי פון די נושא פון עסן החמץ.

Speaker 2

איך איך איך יא, אבער איך מיינן צו זאגן תערובת נאר אויב ס'איז דא אין דערין עפעס חמץ. לאמיר זאגן אז ס'האט זיך אריינגעמישט א קליין ביסל חמץ אין א ריזיגע, און ער עסט נאר א טראפעלע, און אין די שטיקל איז נישט געווען.

Speaker 1

יא, לאמיר זאגן... ס'איז נישט קיין לאו פון לא יאכל חמץ. "הרי זה עובר מן התורה שנאמר לא יאכל חמץ."

הלכה ח (המשך) — פחות מכזית חמץ

Speaker 1: יא, אבער איך מיינן צו זאגן תערובת נאר אויב ס'איז דא אין דערין עפעס חמץ. לאמיר זאגן אז ס'האט זיך אריינגעמישט א קליין ביסל חמץ אין א ריזיגע, און ער עסט נאר א טראפעלע, און אין דעם שטיקל איז נישט געווען. יא, לאמיר זאגן...

ס'איז נישט קיין לאו פון "לא יאכל חמץ", הרי זה אסור מן התורה, שנאמר "לא יאכל חמץ", טייטש אפילו פחות משיעור. יא. זאגט דער רמב"ם, אפילו א קליין ביסל הייסט "לא יאכל חמץ", אבער קיין מלקות וועט נישט קענען זיין. אף על פי כן, אינו חייב כרת או קרבן אלא על כשיעור שהוא כזית. ואוכל פחות מכזית במזיד, וואס טוט זיך אויב ער האט עס געטון במזיד? איז אויך נישט דא קיין מלקות, אויכעט פחות משיעור וועט ער נישט חייב זיין במזיד. נאר וואס דען? יא, ער וועט זיין חייב מכת מרדות, ווייל ס'איז אסור, און ממילא וועט ער באקומען מכת מרדות. מלקות באקומט מען נישט.

דיון: מכת מרדות vs. מלקות דאורייתא

Speaker 2: וואס איז ער? נישט פונקט אזוי פיל. צו 39? צו לויט וויפיל ער קען דערהייבן. אמאל וועט ער זיין אפשר מער. מלקות... מכת

מרדות קען ער זיין מער אויך, ניין? אבער ס'איז שיעור 39? איך מיינן אז די אנדערע בלעט שטייט אז... מען שאצט אפ וויפיל מען זאל אים געבן.

Speaker 1: ניין, ביי די דאורייתא שאצט מען אפ צו ער קען דערהייבן גאנץ 39. אבער עס קען זיין אויב ער איז א גרויסער גיבור וועט מען אים געבן 350. איך ווייס נישט פארוואס, מכת מרדות האט נישט די שיעור פון די דאורייתא. ווייס איך נישט. אבער ס'זעט מיר, איך מיינן אז ס'איז די זעלבע מלקות, און ס'שטייט נאך מינט נאר וועלכע כוונה דער שליח בית דין האט, צו ער זאגט לשם יחוד לקיים מצות עשה, אדער ער זאגט לקיים מצות דרבנן. ס'איז נישט קיין חילוק פראקטיש, ס'איז נאר א חילוק.

חידוש: חמץ ישן — דאפלטע מכת מרדות

Speaker 1: ווען ס'איז געווען א לאו שאין בו מעשה האט ער איבערגעלאזט חמץ. יעצט זעט מען עפעס א נייע חידוש, אז אויף חמץ ישן באקומט מען מכת מרדות. סאו דער מענטש וואס עסט חמץ ישן האט מסתמא באקומען צוויי מאל מכת מרדות. איינס, ער האט איבערגעלאזט חמץ אין זיין הויז, און צווייטנס האט ער געגעסן די פינף תבואות.

Speaker 2: אה, ער האט געגעסן ביי יענעם'ס.

Speaker 1: אה, אקעי. שוין, זייער גוט.

חידוש: חמץ ישן — מדאורייתא אדער מדרבנן?

Speaker 1: ווייטער זאגט דער רמב"ם, יעצט גייט אונז דער רמב"ם זאגן די זמני האכילה. ווען? דער חידוש איז אז אויב חמץ ישן וואלט געווען מדרבנן, וואלט געמאכט סענס לפי די כלל מכות מרדות.

Speaker 2: נו, אהא.

Speaker 1: אז דו זאגסט אז ס'איז מדאורייתא, דארף מען פארשטיין וואס איז די ענין. אבער ס'איז דא א תקנה, די מלקות וואס די רבנן האבן געזאגט אויף דעם. אקעי. מיר קענען לערנען וועגן די איסור.

הלכה ט — זמני איסור אכילת חמץ ביום י"ד

איסור דאורייתא: מחצות היום (שעה שביעית)

Speaker 1: ביז יעצט האבן מיר געלערנט כל שבעה, רייט?

Speaker 2: ניין.

Speaker 1: פסח אליין, פון יום חמשה עשר ביינאכט. איך גיי לערנען די נעקסטע איסור, די ליסטע מצוות עשה און לאו, ווייל ווי ס'איז סדר הזמנים. יא.

זאגט דער רמב"ם, אסור לאכול חמץ ביום ארבעה עשר מחצות היום ולמעלה, שהיא מתחלת שעה שביעית ביום. יעצט האבן מיר גערעדט וועגן אויף פסח אליין. יעצט זאגט ער אונז אז יום ארבעה עשר, ס'איז נאך נישט פסח, ס'איז ערב פסח, מחצות היום ולמעלה, ס'איז יום טוב, יום טוב און ערב פסח, אזוי ווי דער רמב"ם האט עס גערעדט פריער אין סוף הלכות יום טוב, איז שוין מתחלת שעה שביעית ביום, פון אנפאנג פון די... ס'איז שוין דורכגאנג די עקס שעה, אזוי ווי מ'זאגט אכט ביום מיינט די האלבע טאג. פון דעמאלטס טאר מען נישט עסן חמץ.

זאגט דער רמב"ם, דאס איז א דאורייתא, וכל האוכל בזמן זה לוקה מן התורה, שנאמר, ס'איז דא אן עקסטערע לאו, אויסער די לא יאכל חמץ וואס ער האט שוין געזאגט? ס'איז דא לא תאכל עליו חמץ. וואס טייטשט עליו? דער פסוק שטייט אינמיטן ווען מ'רעדט וועגן הקרבת קרבן פסח. כלומר, על קרבן הפסח, דו זאלסט נישט עסן חמץ בשעת ווען ס'איז שוין דא די מצוה פון הקרבת קרבן פסח. כך למדין מפי השמועה פירוש דבר זה, אזוי האבן די חכמים אפגעלערנט די לא תאכל עליו חמץ. "לא תשחט על חמץ דם ובחי", משעה הראויה לשחיטת הפסח שבו הנאה אביהם. דאס הייסט, מ'וואלט ווען געקענט לערנען "לא תשחט על חמץ" אז מ'מיינט ממש ווען דער מענטש האלט אינמיטן מקריב זיין, אדער ער זאל נישט ברענגען אין די עזרה קיין חמץ. אבער ניין, האבן די חכמים געזאגט אז די ווארט איז די שיעור, די זמן. פון ווען ס'איז די זמן פון קרבן פסח, פון דעמאלטס טאר מען נישט עסן חמץ, והוא חצי היום. ממילא באקומט מען

אזוי ווייט אז מ'דארף שוין צולייגן צו דעם אויך גזירה. אזויווי די דאורייתא'דיגע דינים באקומען א גזירה, באקומט דאס אויך א גזירה.

Speaker 2: ער זאגט "אין אוכלים", ער זאגט נישט... די חמישית איז ווייל ביום המעונן, יום ששית איז נישט ווייל מ'מאכט א טעות. ס'קען זיין אז די חצות קען מען זען קלאר אפילו ביום המעונן, איך ווייס נישט.

Speaker 1: די שעה חמישית איז וועגן יום המעונן.

הלכה י — תרומה ולחם תודה בשעה חמישית

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם, ואין אסור בהנאה בשעה חמישית. ווען די חכמים האבן גע'אסר'ט די שעה חמישית, האבן זיי גע'אסר'ט אכילה, אבער נישט הנאה. לפיכך, סאו וואס קומט נוגע למעשה? לפיכך תולין בה את התרומה ולחם תודה וכיוצא בהן מחמץ שהוא קודש. תרומה און לחם תודה, וואס איז, ביי לחם תודה ברענגט מען חלות וואס איז חמץ, און די זעלבע זאך תרומה נעמט מען דאך פון... אלע אנדערע חמץ זאגט מען אז מ'זאל שוין פטור ווערן פארדעם. אבער תרומה און לחם תודה איז דא עפעס א איסור אז חמץ וואס איז קודש איז דא א איסור אז מ'זאל נישט פארברענען פאר די צייט, ווייל ווילאנג ס'איז נאך ראוי צו עסן, טאר מען נישט מפסיד זיין קדשים.

וואס איז דער דין? לא אוכלים, די חכמים האבן גע'אסר'ט. היות די חכמים האבן גע'אסר'ט, האבן זיי גע'אסר'ט אויך אויף קודש, לא אוכלים, מ'טאר אויך נישט עסן תרומה און תודה. אבל לא שורפין, מ'טאר נאך נישט פארברענען, עד שתגיע שעה ששית, דעמאלטס האבן די חכמים יא געגעבן ממש א דין אזויווי די דאורייתא, דעמאלטס מעג מען שוין אויך פארברענען אפילו ענינים פון קודש.

הלכה יא — סיכום דריי זמנים

Speaker 1: יעצט גייט מאכן דער רמב"ם א שנעלע סיכום פון די דריי צייטן. הרי למדת... וואס? ער גייט אים נאך אזא שנעלע ראנדאון פון די דריי שיעורים, דריי זמנים. שמותר לאכול חמץ ביום ארבעה עשר עד סוף שעה רביעית מעג מען. ואין אוכלין בשעה חמישית אבל נהנין בו. די פיפטע שעה טאר מען נישט עסן, אבער מ'מעג הנאה האבן. ואסור בשעה ששית, פון די זעקסטע שעה איז שוין אזוי הארב אז מ'מאכט עושה מכת מרדות. ואוכל מתחילת שעה שביעית, דעמאלטס איז שוין אזוי דאורייתא, דעמאלטס איז שוין מלקות.

אז באכילה ולא בהנאה, איסור מדרבנן, איסור מדאורייתא. און נאכדעם קומט א פיפטע לעוועל וואס איז פסח אליין, וואס איז אויך דא כרת, רייט? דא איז דא נאר מלקות. ס'איז דא זייער אסאך מדרגות. צוויי מיני איסורי אכילה און צוויי מיני פעטש. קומט אזעלכע מיני פעטש, אנדערע מיני פעטש.

עד כאן פרק א', וואס מיר לערנען די כללים וואס איז די עיקר מצוות פון איסורי חמץ בפסח.

מלקות, דאס הייסט, ס'איז מפי השמועה איז מסביר די פסוק, אבער ס'איז נאך אלץ א לאו דאורייתא, א מלקות. אלע מפי השמועה איז א לאו דאורייתא.

פשוט טייטש וואלט מען געקענט טייטשן אז ער זאגט אז ווי א תולדה איז מקריב עליו חמץ, און דו קאמפייסט אז מ'איז נישט מקריב זיין מיט אים חמץ. אבער דא זעסטו ניין, אז די חכמים האבן געלערנט אז אין די צייט זאל נישט זיין קיין חמץ קיים, יא?

Speaker 2: ס'איז דא אז דער רמב"ם ברענגט נישט די אנדערע פסוק "לא תאכל על חמץ דם זבחי", וואס דארטן איז אויך די זאך, מ'וואלט ווען געקענט מיינען "על חמץ" מיינט עסן די פסח מיט חמץ? "לא תאכל על חמץ"...

Speaker 1: ניין, ס'איז דא נאך א פסוק ענליך צו דעם. אקעי, נישט נוגע, דער רמב"ם ברענגט דעם פסוק.

Speaker 2: יא, ס'איז נישט... "לא תאכל על חמץ".

גזירת חכמים: שעה ששית — אסור באכילה ובהנאה

Speaker 1: יא, זאגט דער רמב"ם, דאס אלעס פון שעה ששית, נעמט עס איז דאורייתא, פון צווייטע האלב טאג, פון נאך חצות, פון נאך תחלת שעה שביעית. אבער די חכמים האבן צוגעלייגט נאך א שעה, אסור חכמים לאכול חמץ מתחילת שעה ששית. פארוואס? כדי שלא יגיעו לאיסור תורה, מ'זאל נישט אנקומען נאנט צו אן איסור תורה. האבן זיי געלייגט א גדר פון נאך א שעה.

און וואס געשעט פון די זעקסטע שעה? האבן די חכמים גע'אסר'ט אלעס אזוי ווי געהעריגע חמץ דאורייתא, מתחילת שעה ששית, יהיה החמץ אסור באכילה ובהנאה. און דער רמב"ם איז מסביר, שעה ששית איז מדברי סופרים, ומשעה שביעית והלאה ווערט עס מן התורה. אבער ביידע איז נאך אלץ אסור בהנאה, די חכמים האבן עס גע'אסר'ט אזוי ווי די איסור דאורייתא.

גזירה לגזירה: שעה חמישית — אסור באכילה, מותר בהנאה

Speaker 1: און דו האסט געמיינט אז דא האט מען געענדיגט? ניין, ניין, ניין, די חכמים האבן צוגעלייגט נאך א שעה. שעה חמישית, אויך איז אסור מדרבנן צו עסן חמץ, אבער דאס איז שוין נישט מיט די זעלבע הארבקייט. אין אוכלים בו חמץ, מ'עסט נישט מיט דעם חמץ. פארוואס? גזירה משום יום המעונן. דאס איז שוין א גזירה פאר די שעה ששית. ווייל אויב ס'וועט זיין א פארוואלקנטע טאג, און מ'האט נישט געהאט דעמאלטס זייערס וכו', איז שמא יטעה בין שעה חמישית לששית, ער וועט זיך טועה זיין צווישן די פינפטע שעה און די זעקסטע שעה. ששית איז דאך אסור, פולי אסור, אזויווי ס'וואלט געווען ממש דאורייתא, ווייל מ'האט גע'אסר'ט אויך בהנאה. אבער מ'האט גע'אסר'ט אויך א שעה פארדעם, כדי מ'זאל נישט נכשל ווערן בשעה ששית. זיי האבן געגעבן די שעה ששית אלע דאורייתא'דיגע דינים,